

Masteroppgave.
«Agderpostens og Fædrelandsvennens dekning av
lokalvalgkampen 2007»

av
Anne Siri Skomedal

Masteroppgaven er gjennomført som et ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som sådan. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntar ansvar for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

Veileder Dag Ingvar Jacobsen.

Universitetet i Agder.
Fakultet for økonomi og samfunnsfag.
2008

Innholdsfortegnelse.

Tabeller.	4
Forord	5
Sammendrag.	6
1.0 Innledning og problemstilling.	7
2.0 Teori.	9
2.1 Lokaldemokrati.	9
2.2 Valgdeltagelsen.	10
2.3 Riksdominans.	13
2.4 Lignende undersøkelser og riksdomians i praksis.	17
3.0 Metode.	23
3.1 Metodevalg.	23
3.2 Design av innholdsanalysen.	24
3.2.1 Beskrivelse av analyseenheter.	24
3.2.2 Valg av enheter og kodingsenheter.	26
3.2.3 Utvalg av enheter og tidsrom.	26
3.2.4 Valg av variabler.	27
3.2.5 Aktørsøk på atekst.no	29
3.2.6 Kodebok. Problematisering og konkretisering.	30
3.3 Undersøkelsens reliabilitet og validitet.	36
3.4 Kritikk av innholdsanalyse som metode.	38
4.0 Analyse.	39
4.1 Lokale eller nasjonale aktører i avisene?	39
4.2 Lokale saker, aktører og arenaer dominerer.	45
4.3 Lokalpolitikk i forhold til artikkelens størrelse, plassering og type.	47
4.4 De genuint lokal- og rikspolitiske artiklene.	54

4.5 Lokalpolitikere og lokalpolitiske saker.	56
4.5.1. Snakker lokalpolitikere om lokal- eller rikspolitikk?	56
4.5.2. Er rikspolitikere fremtredende på den lokale arena?	57
4.5.3. Fokus i den politiske dekningen over tid.	58
5. Drøfting.	61
5.1 Oppgavens begrensninger.	61
5.2 Oppsummering og drøfting av Atekstsøket.	61
5.3 Oppsummering og drøfting av innholdsanalysen.	63
5.4 Videre.	67
Kilder.	69
Bøker	69
Internett	71
Vedlegg 1 Kodebok.	72
Vedlegg 2 Liste over lokalpolitikeres treff i Atekst.	75
Vedlegg 3 Liste over lokal- og rikspolitikeres treff i Atekst.	77
Vedlegg 4 Univariat fordeling på variabel 1-12 (eks. 9, 10 , 11).	80

Tabeller.

Tabell 1.1 Beskrivelse av analyseenhetene.

Tabell 2.1 Antall treff ved søk på lokalpolitikere i Kristiansand i Fædrelandsvennen , og lokalpolitikere i Arendal i Agderposten.

Tabell 2.2. Søk på lokale kandidater og profilerte rikspolitikere, totalt antall treff i Fædrelandsvennen og Agderposten.

Tabell 2.3 Fra de mest lokalorienterte partiene til de riksfokuserte.

Tabell 3.1. Fordeling på variabel 8 «Hva handler artikkelen om»?

Tabell 3.2. Fordeling på variabel 9 “Hvor rapporterer artikkelen fra”?

Tabell 3.3. Fordeling på variabel 10 «Hvem er aktør i artikkelen»?

Tabell 4.1 Krysstabellanalyse av variabel “hovedsakfelt” og “størrelse”

Tabell 4.2 Krysstabellanalyse av variabel ”hovedsakfelt” og ”type nyhetsstoff”.

Tabell 4.3 Krysstabellanalyse av variablene ”hovedsaksfelt” og ”artikkelens plassering”.

Tabell 4.4 Krysstabellanalyse av «arena» mot «hvor artikkelen starter».

Tabell 4.5 Krysstabellanalyse av «arena» mot «type artikkel».

Tabell 4.6 Krysstabellanalyse av «arena» mot «rubrikkstørrelse».

Tabell 4.7 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «hvor starter artikkelen».

Tabell 4.8 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «type stoff».

Tabell 4.9 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «rubrikkstørrelse».

Tabell 5.1 Fordelingen på aktørvariabelen når redusert fra seks til tre verdier.

Tabell 5.2 Sammenslåing av variabel sak, aktør og arena.

Tabell 6.1 Sammenligning av variabel saksfelt mot aktør.

Tabell 6.2 Sammenligning av variabel aktør mot arena.

Tabell 6.3 Eksempler på kombinasjoner av aktør og arena.

Tabell 6.4 Fokus på dekningsforholdet mellom lokalpolitikk og rikspolitikk delt inn i uker.

Tabell 6.5 Fokus på dekningsforholdet mellom lokal aktør og riks aktør delt inn i uker.

Tabell 6.6 Fokus på dekningsforholdet mellom lokal arena og riks arena delt inn i uker.

Forord.

Denne oppgaven er den avsluttende delen av min mastergrad i offentlig politikk og ledelse ved Universitetet i Agder. Oppgaven teller 40 studiepoeng, og hensikten er å tilegne seg anvendt og teoretisk innsikt på et felt, og arbeide metodisk på en selvvalgt problemstilling.

Tema for undersøkelsen ble foreslått av Dag Ingvar Jacobsen, professor ved fakultet for økonomi og samfunnsfag, UiA. Jeg vil gjerne takke han for god og konkret veiledning gjennom hele arbeidet.

Sammendrag

Lokalvalgkampen 2007 var preget av nasjonale hendelser av mer eller mindre relevant karakter. Ved å følge lokalvalgkampen gjennom riksdekkende medier kan man like gjerne sitte igjen med inntrykk av at det er et stortingsvalg som står for tur!

Denne oppgaven bygger på argumentet om en riksdominert lokalvalgkamp. Innfallsvinkelen for å studere dette i en mer lokal kontekst er en innholdsanalyse av hva avisene her på Sørlandet dekket i forbindelse med valget. Til sammen 655 artikler fra Fædrelandsvennen og Agderposten er kategorisert og analysert, for å finne ut om dekningen i avisene er preget av lokalpolitikk eller rikspolitikk. I tillegg har jeg brukt avisenes arkiv for å søke på bestemte lokal- og rikspolitikers navn, og sammenlignet både antall treff både pr. parti de representerer og mellom avisene.

Resultatet av innholdsanalysen viser at det er lokalpolitikk som dominerer spaltene i disse to avisene, nær 7 av 10 politiske artikler handler om lokalpolitikk. Rikspolitikken dominerer derimot kommentarstoffet i avisene, hvor både politikken i seg selv og rikspolitiske aktører figurerer mer enn de lokale. Når man nærmer seg valgdagen skrives det mer og mer om politikk generelt, og lokalpolitikk spesielt. Det viktigste funnet i aktørsøket er at det kommer frem en konvergerende dekning mellom avisene. Det er store forskjeller på hvilke personer og partier avisene gir spalteplass til, noe som viser at det er aktive og lokale prioriteringer som foretas i redaksjonene. Aktørsøket viste også at det skrives mer om lokalpolitikere enn rikspolitikere, men det er kun når lokalpolitikere er ensbetydende med partienes førstekandidat til valget. Inkluderes også 2. kandidatene får rikspolitikerne flere treff.

Riksdominansargumentet tilskriver rikspolitikkens overskygging av lokalpolitikken skylden for den lave valgdeltagelsen, i tillegg til et lokaldemokratisk problem ved at velgerne ikke får informasjon om de lokale kandidatene og politikken. Min studie viser imidlertid at avisene i stor grad skriver om lokalpolitikk, og det funnet støttes av lignede svenske studier, og tilbakeviser den påståtte riksdominansen i lokalvalgsdekningen. Når det gjelder den lave valgdeltagelsen viser andre studier til at en genuin lokal valgkamp tvert imot gir lavere valgdeltagelse.

1.0 INNLEDNING OG PROBLEMSTILLING.

Lokalvalg frembringer gjentatte debatter om en påstått rikspolitisk dominans som overskygger de lokale sakene og kandidatene. Lokalvalgkampen 2007 skiller seg kanskje særlig ut i så måte, hvor en rekke saker som ikke hadde noe med lokalvalg å gjøre preget den sentrale delen av valgkampen: ordføreravgang i Oslo, Høybråtens lederstil, Ørnhøis ”jagerfly-middag” og FrPs ikke-innberettete reisevirksomhet for å nevne noen. Selv Agderpostens avslutning på en fire ukers lang valgkampdekning kan illustrere dominansen:

10.09.2007: ”Valgkampen på riksplan har vært en uvirkelig affære. NRK og TV2 har laget en polarisert virkelighet hvor Jens Stoltenberg og Siv Jensen har vært motpolene i debatter hvor den kommunale virkelighet har vært nokså fraværende. De lokale innslagene på TV-selskapenes folkemøter har vært minimale - og tjent som en slags kulisse for partienes rikspolitikere. Avsløringer av opsjoner, formuer i utlandet, jagerfly-lobbying og skattegranskning er blitt sauset inn i en valgkamp hvor de ikke hører hjemme..”

Det er en utbredt enighet om at TV er det mediet som i størst grad fører til rikspolitisk dominans gjennom debatter og intervjuer av topp politikere og partiledere. Dersom lokale kandidater i det hele tatt er med får de gjerne kun et par minutter i rampelyset. Følger man lokalvalgkampen gjennom riksdekkende media er det vanskelig å avgjøre om det er et lokalvalg eller et stortingsvalg som dekkes. Det er imidlertid naturlig at tabloider som VG og Dagbladet, og også Aftenposten, dekker rikspolitikken siden de skal og må dekke det som er felles og forener - og en sunnmøring vil neppe være interessert i Kristiansands ordfører kandidater. VG og Dagbladet er også avhengig av å selge aviser på en annen måte enn lokal- og regionsaviser, siden de i stor grad er løssalgssaviser hvor forsiden fungerer som en salgspakat. Det er da også naturlig at en strid mellom Stoltenberg og Jensen er mer interessant, og dermed selger mer aviser enn en konflikt mellom Gundersen og Skisland, som de færreste på landsbasis vet hvem er. Dette medfører at et større ansvar for å dekke lokalpolitikken faller på de lokale og regionale avisene rundt om i landet, men gjør de det?

Jeg vil foreta en kvantitativ innholdsanalyse av Fædrelandsvennens og Agderpostens dekning av lokalvalgkampen 2007. Problemstillingen jeg vil jobbe ut fra er ”i hvor stor grad var de to avisenes dekningen av lokalvalgkampen 2007 dominert av lokalpolitikk i forhold til rikspolitik?” Jeg vil undersøke om den påståtte riksdominansen kommer til uttrykk i de regionale avisene Fædrelandsvennen og Agderposten, og eventuelt hvordan. Er det sånn at Agderposten påpeker dette

i lederen på valgkampdagen, men selv ikke klarer å holde fokus på det genuint lokale i lokalvalgkampen? Jeg vil også undersøke om den politiske dekningen skifter fokus når det nærmer seg valgdagen, til å handle mer eller mindre om lokalpolitikk.

I tillegg til innholdsanalysen vil jeg gjøre et søk i begge avisenes arkiv hvor jeg vil bruke antall treff på navn som en indikator på dekningsforholdet mellom det lokale og det nasjonale. Jeg vil søke på både lokale kandidater og sentrale rikspolitikere, samt se på eventuelle forskjeller mellom avisene.

2.0 TEORI.

Teorikapittelet begynner med et svært kort historisk omriss for det lokale selvstyrets tilblivelse og til hvordan dagens moderne kommuner er organisert, med fokus på hva slags oppgaver som er lagt til det kommunale styringsnivået. Den empiriske undersøkelsen jeg har gjort er i stor grad fokusert på oppgavefordelingen mellom stat, fylke og kommune for å på den måten kunne kategorisere en sak i avisen som lokal eller nasjonal, derfor er dette viktig å ha som bakgrunn. Deretter følger et blikk på valgdeltakelsen ved norske kommunevalg, og en redegjørelse og diskusjon rundt det viktigste begrepet i min oppgave, nemlig riksdominans. Deretter vil jeg vise til lignende undersøkelser, og annen empiri rundt riksdominansbegrepet.

2.1 Lokaldemokrati.

Grunnloven inneholder ingen paragrafer om kommuner og det lokale selvstyre. I utgangspunktet var det lite som tydet på at grunnlovsfedrene la særlig vekt på lokaldemokratiet. Forholdet mellom stat og lokalsamfunnene ble imidlertid regulert via "den store Lovnemnden" som ble opprettet i 1814 av Stortinget, hvor reguleringen av dette forholdet var ett av mange temaer. Det første forslaget om oppgavereguleringen ble lagt frem for Justisnemnden i Stortinget i 1821, hvor den ble endelig vedtatt først i 1837. Folk flest merket nok ikke særlig forskjell i de første årene. Byene hadde langt på vei hatt selvstyre fra gammelt av, og selv om det juridisk var et vendepunkt i 1837 var det kommunale selvstyre ikke noe som brått ble innført. Fattigstellet og skoleverket var og ble de viktigste oppgavene for kommunene, men i tillegg fikk man nå oppgaver rundt vei - og kirkesaker, kornmagasin, samt enkelte kulturelle og sosiale tiltak (Pryser 1999).

Formannskapslovene, som de etter hvert ble kalt, var begrunnet i ideen om lokalt selvstyre; at borgerne skal kunne påvirke beslutninger som angår det felleskap de er en del av, så desentralisert og kollektivt som mulig. Dette foregår i praksis gjennom demokratiske valg, som likeså begrunnes med at de som berøres av myndighetenes beslutninger har rett til selv å velge de lederne som skal representere dem. I dette ligger blant annet en viktig kontrollfunksjon i muligheten eller ikke-muligheten for de politiske kandidatene til å bli gjenvalgt hvert fjerde år (Østerud m.fl. 2001).

Det har vært en stor utvikling frem mot dagens moderne kommuner, men de har fremdeles en dobbelt funksjon ved at de både er redskaper for statlig styring, og en arena for lokal

myndighetsutøvelse. Staten har i utgangspunktet all myndighet, men har delegert en rekke oppgaver til kommunene. I lovverket er oppgavene negativt formulert, det vil si at kommunene kan påta seg alle oppgaver som ikke uttrykkelig er tillagt andre nivåer og organer, så i praksis er kommunene som statlige ”marionetter” som har fått lånt myndighet på visse områder (Rønning 2001). I Norge har desentraliseringen av oppgaver til kommuner og fylkeskommuner vært et gjennomgående tema i forholdet mellom stat og kommunalt nivå. Det vil si: mens staten og rikspolitikkerne tar seg av politikken, skal kommunene og lokaldemokratiet ta seg av gjennomføringen (Kleven 1997). Frihet, demokrati og effektivitet er verdier som oftest brukes for å begrunne kommunens sentrale plass i styringssystemet, og dermed også gir begrepet lokalt selvstyre en positiv klang. Det kan anlegges ulike perspektiver på forholdet mellom stat og kommune, som hver for seg gir ulike forutsetninger for styring og samarbeid. Hierarkiperspektivet vektlegger at staten står i et overordnet forhold til kommunene, altså det synet som finnes i lovgivningen om at fylker og kommuner anses som avledet statsmakt. Kommunene sees på som iverksettere av statlig politikk, hvor staten utfører oppfølgningskontroll. Partnerskapsperspektivet er det andre synet, hvor et balansert forhold mellom stat og kommune forutsettes, og hvor gjensidighet og likeverd står sterkt. Utgangspunktet er at stat og kommune på mange områder har et delt ansvar ved samme oppgaveløsning; staten deler ut ressurser og setter lovverket, mens kommunene iverksetter. I det siste perspektivet, kalt stor-kommunal autonomi, har fylket og kommunen større handlingsfrihet til å sette i gang tiltak innenfor sine ansvarsområder, hvor statens rolle og makt er svakere på enkelte områder (Rønning 2001). Oppgavefordelingsutvalget (NOU 2000:22) mener at partnerskapsperspektivet må legges til grunn for samhandlingen mellom alle de tre forvaltningsnivåene.

2.2 Valgdeltagelsen.

Det aller første kommunevalget ved årsskiftet 1837/38 fikk en meget lav deltgåelse, så lav som under 10 % i mange kommuner. Deltagelsen sank også i valgene som fulgte. Faktisk var det kommuner hvor ingen møtte frem for å stemme! Noen av årsakene var at det var få som hadde stemmerett – frem til 1890-årene var det reelt kun 30 % av menn over 25 –, i tillegg til at den vanlige mann og kvinne ikke merket særlig til forskjellene som formannskapslovene igangsatte. Den allmenne stemmerett for menn som ble innført i 1901, og for kvinner i 1910 (for kommunevalg) førte til en jevn og trutt økning i deltagelsen, til den nådde sin forløpige topp rundt midten av 1960 årene (Pettersen og Rose 1997). Den samlede valgdeltagelsen ved kommunestyre-

og fylkestingsvalget i 2007 var på 61,7 prosent, en vekst på 2,4 prosentpoeng sammenlignet med sist lokalvalg. Imidlertid er det ingen grunn til begeistring siden det bare er to valg siden 1922 som har hatt lavere valgdeltagelse enn i fjor, nemlig valget i 1999 og 2003 (<http://www.ssb.no/kommval>). Sammenlignet med andre land ligger den norske valgdeltagelsen midt på treet, men markert lavere enn i de to andre skandinaviske landene, både ved nasjonale og lokale valg. Danmark skiller seg ut med høy og stabil valgdeltagelse både ved nasjonale og lokale valg. Den høye deltagelsen i svenske lokalvalg kan muligens forklares med at disse blir holdt samtidig med valg til nasjonalforsamlingen (NOU 2006:7). Hvorfor har man da ulike valgdager i Norge? Det viktigste argumentet til Valglovsutvalget, som blant annet behandlet dette temaet, er at lokalpolitikken vil havne i skyggen av rikspolitikken dersom valget blir lagt til samme dag, men det anses likevel som et av tiltakene som vil kunne øke valgdeltakelsen på kort sikt. Det viser både erfaringer fra Sverige og andre land, som for eksempel lokalvalget i Storbritannia som i 1979 ble arrangerte på samme dag som det nasjonale valget, og deltagelsen ble nesten doblet. Felles valgdag har en direkte og positiv effekt på fremmøtet valgdagen. Mindretallet i Valglovsutvalget hevder også at en felles valgdag vil få frem et større og mer helhetlige politiske bilde og de ulike valgmulighetene, og viser til Sverige når man sier at den rikspolitiske debatten ikke fratar interesse og oppmerksomhet fra det lokale aspektet (NOU 2001:3). Som jeg vil vise til senere i kapitlet er det nok riktig av svenske aviser vier økende oppmerksomhet til lokalpolitikk, men det er stadig rikspolitikk som dominerer innholdet.

Er det så viktig med høy valgdeltagelse? Tradisjonelt har man tenkt at en høy og stigende valgdeltagelse er et tegn på bred folkelig oppslutning om de politiske institusjonene, og demokratiet generelt. Omvendt har en lav, og da særlig synkende deltagelse, blitt tolket som at folk har mindre tiltro til det samme systemet, og at det dermed truer det demokratiske styresettet. Når under 60 % benytter seg av stemmeretten kan det også stilles spørsmål ved representativiteten og grunnlaget de folkevalgte tar beslutninger på vegne av fellesskapet (NOU 2006:7). Bjørklund og Saglies undersøkelse av lokalvalget i 1999 fant derimot interessante vinklinger, ved at høy eller lav deltagelse ikke nødvendigvis er avgjørende for hvordan lokaldemokratiet fungerer, siden økt valgdeltagelse ikke nødvendigvis er synonymt med et levende lokaldemokrati. Et eksempel på dette er fra Solund kommune, hvor deltagelsen økte med 12 % i 1999, fra 61,9 % til 73,9 %, men med bakgrunn i en politisk personstrid som splittet lokalsamfunnet, og hvor altså den økte valgdeltagelsen dermed var et godt eksempel på at lokaldemokratiet ikke fungerte. En annen viktig grunn til ikke å tillegge den lave valgdeltagelsen for stor rolle er at deltagelsesmønsteret endres ved

at borgerne finner nye måter å påvirke politiske prosesser. Slike direkte politiske aktiviteter kan være opprop, aksjoner, protestmøter, demonstrasjoner, ta saker opp i ulike organisasjoner, direkte henvendelser til lokalpolitikere eller administrasjonen (Bjørklund og Saglie 2000). Tor Midtbø har studert lokalvalgsdeltagelsen over tid, men i stedet for å fokusere på den synkende deltagelsen har han studert hvordan denne varierer mellom kommunene. En avtagende deltagelse er kanskje ikke nok for lokaldemokratiet, men dersom spredningen også er liten er det enda verre. En konvergens i deltagelsen bør altså bekymre tilhengerne av et levende lokaldemokrati, siden det i ytterste konsekvens kan gjøre lokalvalg overflødige. Dersom det ikke finnes variasjoner i det lokale politiske engasjementet, hva er da vitsen med å avholde lokalvalg? Undersøkelsen viser imidlertid en divergerende tendens i deltagelsen, det vil si at spredningen er stor fra kommune til kommune. Det kan tyde på at kommunene «spiller en rolle», og at nasjonaliseringsprosessen - som så for seg lokalpolitikkens oppløsning som endestasjon - har stoppet opp (Midtbø 2000).

For å forklare variasjon i valgdeltagelsen skiller faglitteraturen mellom individuelle og kontekstuelle forklaringer. Individuelle forklaringer tar utgangspunkt i egenskaper ved den enkelte velger, både sosiale variabler, politisk orientering, partitilknytting og følelse av borgerplikt. Tanken er at en rasjonell velger benytter seg av stemmeretten dersom gevinsten er større enn kostnaden, men implikasjonen av dette perspektivet vil som regel alltid være at det er best å holde seg hjemme. Det kalles stemme-paradokset. Summen av individ forklaringene er at det lave fremmøte skyldes karakteren ved selve valget, mer enn karakteren til de som ikke møter frem. Den andre typen forklaringer, de kontekstuelle, ser mer på nettopp valget i seg selv. Viktige forklaringer på den lave deltagelsen knyttes særlig til to faktorer. For det første til selve det politiske innholdet i valgkampen, ved at stridsspørsmål på regjeringsnivå er mer interessant og trekker mer velgere til valglokalene enn særegne lokalpolitiske temaer. For det andre knyttes forklaringer til det brede ansvaret og konsensusstenkingen som preger lokalpolitikken, og dermed til et lavt konfliktnivå som igjen virker negativt inn på interessen, og dermed valgdeltagelsen (NOU 2006:7).

Den lave og fallende valgdeltagelsen har gitt ny tyngde til debatten rundt lokaldemokratiets kår. I denne debatten er det særlig ett argument som reises fra mange hold, og kanskje særlig fra lokalpolitikkerne selv, nemlig riksdominansargumentet (Skare 2000:81). Hva som legges i dette kommer jeg straks tilbake til, men løsningen er i stor grad at et større lokalpolitisk fokus vil kunne øke interessen for lokalpolitikken, og dermed også valgdeltagelsen. Et løsningsforslag er å begrense

rikspolitikken, og slik la de lokalpolitiske sakene og lokalpolitikkerne være i fokus i valgkampen. Synliggjøring av lokalpolitikk er altså en medisin som anbefales (Skare 2000:82). Jeg velger å følge riksdominans argumentet for lav valgdeltagelse videre i min studie, siden jeg skal undersøke den påståtte dominansen i to utvalgte aviser. Det pekes imidlertid på en rekke andre tiltak for å øke valgdeltagelsen, som for eksempel en felles valgdag, stemmeplikt, stemmerett for 16-åringer, elektronisk stemmegivning og utvidet tilgjengelighet til selve valget ved å tilrettelegge for lettere adgang for funksjonshemmede i valglokalene og lengre åpningstider på valgdagen.

2.3 Riksdominans.

Med begrepet riksdominans menes det at lokalvalgene er altfor sterkt influert av rikspolitik, rikspolitikere, nasjonale stridsspørsmål og konfliktlinjer. De lokale partienes skjebne er på mange måter lagt i hendene på sentrale politiske aktører og medier, og på valgdagen besegles skjebnen av nasjonale opinionsmålinger. Argumentet reises fra mange hold, og særlig fra lokalpolitikkerne selv, og fenomenet møtes gjerne med beklagelser på lokaldemokratiets vegne og en grunnleggende bekymring for lokaldemokratiets kår. Medisinen mot riksdominansen synes å være en synliggjøring av lokalpolitikken (Skare 2000:82). Idealet er at lokale politiske saker, aktører og arenaer er i fokus i lokalvalgkampen, og dette idealet bygger igjen på ideen om lokalt selvstyre og lokaldemokrati. Overskyggingen av lokale saker og personer antas å ha en så stor negativ effekt at en felles valgdag er diskutert og utredet blant annet av Lokaldemokratikommisjonen og Valglovsutvalget. Forslag om det samme ble også fremmet av daværende Arbeiderpartileder Thorbjørn Jagland, med begrunnelsen i at lokalvalgene helt siden 1970-årene har vært dominert av nasjonal og internasjonal politikk. Han fikk støtte av statsviter Sten Sparre Nilson som blir sitert slik *”vi har noe i retning av stortingsvalg, eller i det minste stortingsvalgkamp, hvert annet og ikke bare hvert fjerde år”* (Rommetvedt 2000:66). Blant sittende regjeringer synes det som om at lokalvalg er blitt mer eller mindre en stor meningsmåling; Martin Kolberg, generalsekretær i Arbeiderpartiet, ble sitert på at lokalvalget 2007 i stor grad var en riksgallup for den rød-grønne regjeringen. Dersom man er redd for at lokalpolitikken skal havne i skyggen av rikspolitikken er en viktig forutsetning at man vet hvor grensen mellom de går. Hvordan skal da lokalpolitikk skilles fra rikspolitik? Samspillet er komplisert, og begynner man å tenke seg om kan skillelinjene lett sammenblandes. Det er dels et spørsmål om faktiske kunnskaper om hvordan forholdene fungerer, og dels et spørsmål om skjønn –

hvor skal man markere at rikspolitikken slutter og lokalpolitikken begynner? Kommunenes fremste oppgave er å være leverandør og produsent av en serie med velferdsytelser. Dermed kan vektleggingen av velferdsproblemer i et lokalvalg synes naturlig. To sentrale velferdssaker, skolepolitikken og eldreomsorgen, illustrerer hvordan lokal- og rikspolitikken glir over i hverandre. På disse feltene blir politikken i stor grad bestemt nasjonalt og implementert lokalt. Selv om kommunene har ansvaret for grunnskolene og fylkeskommunene for den videregående skolen er deres handlingsfrihet begrenset både av statens økonomiske rammer og av nasjonale lover og forskrifter. Med andre ord, det er ikke enkelt å klassifisere skolen som utelukkende et rikspolitisk eller lokalpolitisk spørsmål (Bjørklund og Saglie 2005:43)

Riksdominansargumentet har to dimensjoner; det lokaldemokratiske problem og den lave valgdeltagelsen. Det lokaldemokratiske problemet innebærer at det må være samsvar mellom lokalpolitikernes beslutningsmyndighet og deres ansvarsområde. Lokale politikere skal straffes eller belønnes ut fra sine gjerninger på områder som de selv har ansvar for. I rendyrket form innebærer derfor rikspolitisk dominans en fra-kobling mellom velgerne, lokalpolitikere og lokalpolitikken. Lokale beslutningstagere velges ut fra nasjonale kriterier, uten klare lokalpolitiske styringssignaler fra sine oppdragsgivere; velgerne. Her ligger det et åpenbart lokaldemokratisk problem. Den lave og synkende valgdeltagelsen brukes som et argument for at lokalvalgene må gjøres mer lokale, i den tro at det vil styrke engasjementet og deltagelsen. I tillegg hevdes det at et større lokalpolitisk preg vil øke interessen for lokalpolitikken, og dermed også valgdeltagelsen.

Riksdominansargumentets løsningsforslag er dermed å begrense rikspolitikken, og la lokalpolitiske saker og aktører stå i fokus i valgkampen (Skare 2000:82).

Nittedals forsøk med egen valgdag tre måneder før det ordinære lokalvalget i 2003 kan illustrere hva riksdominans er i praksis. Bakgrunnen for forsøket var et ønske fra kommunen om å gi valget et mer lokalt preg ved å fokusere på lokale saker og aktører, og la valgkampen foregå på lokale arenaer. Dimensjonene sak, aktør og arena ble fokus for forsøket. Saksfeltene som dominerte valgkampen var skole og barnehage, helse og omsorg, kultur- og oppvekstpolitikk og samferdsel, og selv om dette er generelle saksområder som ikke er særskilt for akkurat Nittedal kommune, var løsningsforslagene og alternativene som kom frem av mer spesiell karakter for kommunen. At det lokale fikk dominere valgkampen skyldes i stor grad bevisste grep som (nesten) alle de lokale partiene var enig i på forhånd, for eksempel at man ikke skulle invitere rikspolitikere til valgkampen i Nittedal (Skålnes 2004). Det enkleste skillet mellom lokal- og rikspolitikk er på personplan. Det er rimelig klart hvem som er lokalpolitiker og hvem som er rikspolitiker (Rommetvedt og Gitilsen 1994), og skillet mellom nasjonale og lokale aktører er i Nittedals tilfelle heller ikke vanskelig. Ved

å legge valgdagen tre måneder tidligere enn normalt var da også de fleste rikspolitikere opptatt av innspurten av vårsesjonen på Stortinget, og det var også for tidlig til at de sentrale partiorganisasjonene hadde et skreddersydd opplegg for lokalvalgkampen. Selv om lokalvalgkampen i Nittedal faktisk ble dominert av lokale saker og aktører på lokale arenaer, så gikk valgdeltagelsen ned. Det var faktisk den laveste valgdeltagelsen notert i kommunen noen gang (Skålnes 2004). Synliggjøringen av lokalpolitikken kan dermed i beste fall kalles en delvis suksess, og kan brukes som et argument mot riksdominansens påståtte ødeleggende effekt på lokalvalgene. Det viser tvert i mot at når rikspolitik og politikere holder seg unna så synker interessen, og valgdeltagelsen går ned. En av forklaringene som trekkes frem peker på at det lokale offentlige rom ikke skapes i løpet av en relativt hektisk valgkamp, men som krever en lengre modningstid for å bli vellykket. Da det ble klart at hjemmesitterpartiet i Nittedal for første gang fikk rent flertall (46 %), gikk alt fokus over på den lave deltagelsen, og forøkets egentlige hovedmål – å gjennomføre en lokal valgkamp - ble glemt i debatten. Til en viss grad ble også forsøket med egen valgdag forklart som selve årsaken til den lave valgdeltagelsen (Skålnes 2004). Dette forklarer nok noe av den lave deltagelsen, men også mer institusjonelle forklaringer må legges til grunn, som manglende mulighet til forhåndsstemming, manglende informasjon fra kommunens side og manglende konkurranse mellom partiene. Det må også tas med i diskusjonen at kjente rikspolitikere skaper et større engasjement og trekker mer folk til valgkamparrangementer, og at lokale partier er såpass konsensusorientert at det kan være vanskelig å se forskjell, og dermed forsvinner konkurranseelementet. Resultatet kan bli et farlig likegyldighet og følelse av at det ikke spiller noen rolle hvem man stemmer på, eller det kan kreve større grad av politisk kunnskap fra velgerne for å orientere seg i det politiske markedet. Jo mer komplisert, dess større krav stilles det til velgernes politiske kompetanse for å orientere seg i lokalpolitikken, og dermed for å kunne velge ut fra ens politiske preferanser (Skare 2000).

Det finnes også teoretiske argumenter for at synliggjøringen av lokalpolitikken ikke har udelt positive konsekvenser, slik som tilfelle var i Nittedal. En slik synliggjøring krever at man er klar over *hva* man synliggjør, og hvilke konsekvenser dette kan ha for både velgere og de lokale partiene. Det første man må være klar over er at den lokale politikken utøves under andre forutsetninger enn rikspolitikken, og det sentrale spørsmålet her er på mange måter hva som er det genuint lokale. Dette kalles det institusjonelle argumentet for synliggjøring (Skare 2000:82), og det er viktig å være klar over hvordan oppgaver og ansvarsområder er i forholdet mellom stat og kommune. For staten er fordelen med bredt oppgaveansvar for eksempel at det da foreligger gode

betingelser for desentralisering, mens ulempen er at kommunene som tjenesteytere kan bli dårligere på å takle dynamikken i strukturelle utviklingstrekk og oppgaver. Det kreves mer fra kommunalt hold når det gjelder å fange opp hva som trengs og etterspørres av brukerne. Fordelen med en mer enhetlig oppgavefordeling er at det gir staten mulighet til rettferdig og samordnet styring, men med fare for lite fleksibilitet i den statlige reformpolitikken. Det kommunale handlingsrommet blir dermed ytterligere redusert, mens tilbudet til brukerne blir likt over hele landet. (NOU 2005:6:45).

Det andre argumentet for konsekvenser av synliggjøringen kalles det politisk-sosiologiske argumentet, og ser på hvordan skillelinjene skjærer *inn* i partiene når det gjelder de genuint lokale sakene, i stedet for *mellom* dem slik det som oftest gjør i rikspolitikken. Det lokale institusjonelle arrangementet går ut på at kommunene som politiske arenaer i mindre grad synliggjør de konfliktene som tross alt måtte finnes mellom partiene på lokalplan. Det er flere grunner til dette, blant annet at kommunene skal både være et forvaltningsorgan for statlig politikk, i tillegg til en egen politisk arena. For det andre at synet på kommunene som møtested for interessenmotsetninger er blitt tonet ned til fordel for kommunene som serviceprodusenter (Skare 2000). Dette kan tilsløre motsetningene partiene mellom, og som et resultat blir personvalget mer relevant i kommunepolitikken enn i rikspolitikken. Sammenfattes disse to argumentene fremtrer partiene som irrelevante i lokalpolitikken, og kommunen som en mer komplisert politisk arena enn landet forøvrig (Skare 2000:82). Konsekvensene av synliggjøringen av lokalpolitikken er dermed ikke uproblematisk, og kan ha en negativ effekt på deltagelsen. Likevel tyder det på at politisk kompetanse er viktigere i lokalvalg enn ellers, og dermed er det viktig at velgerne får informasjon om lokale saker og kandidater gjennom lokal media. Undersøkelser viser også at velgere bestemmer seg for hva de skal stemme stadig tettere opp mot valgdagen (NOU 2001:3). Det kan tyde på at lokalavisenes dekning av valgkampen vil være med på å bestemme hvilken stemmeseddel som legges i urnen. En riksdominert lokalpresse kan da være problematisk på flere måter. Kommunevalg er i langt større grad et personvalg enn hva Stortingsvalget er. Problemet med rikspolitisk dominans i media kan altså være at lokale beslutningstakere velges ut fra nasjonale kriterier, uten den viktige sammenhengen til hva som skal gjøres og kreves i den spesifikke kommunen de er valgt inn i. Resultatet av forsøket med egen valgdag i Nittedal kan tyde på at det er et bytte forhold mellom det å ha en lokal valgkamp mot å ha en høy deltagelse. Hva som er viktigst er vanskelig å svare på, og er nok mer et ideologisk standpunkt.

Når det er snakk om riksdominans kan det være fruktbart å tenke over skillet mellom kommunalpolitikk og lokalpolitikk. Forskjellene kan nyanseres ved å identifisere det genuint lokale

ved kommunepolitikken. Sistnevnte er nemlig også et møtested for konflikter og problemstilling av nasjonal karakter: alkoholpolitikk og skjenkebevillinger er typiske eksempler på kommunal politikk, men som også fanger opp større moralske konfliktlinjer i norsk politikk. Likeså gir private bedrifters inntog i teknisk sektor en mulighet for å fange opp motsetninger mellom høyre og venstre dimensjonen i politikken. Dette er altså konflikter som utøves på kommunale arenaer, men selve konfliktene som sådan ikke er genuint lokale. Riksdominansen kan være et demokratisk problem i slike tilfeller, men det vil avhenge av at fokus rettes mot politiske problemstillinger som ikke utøves innenfor den kommunalpolitiske arena, hvor de klareste eksemplene på genuint nasjonale saker vil være forsvars- og utenrikspolitikk (Skare 2000).

Riksdominans i forhold til lokalvalg antas altså i teorien å ha en negativ effekt på valgdeltagelsen, og bidra til et lokaldemokratisk problem ved at ansvarsforholdet mellom lokale politikere og de oppgavene de er satt til blir uklare for velgeren. Imidlertid viser forskning (f.eks. Skålnes 2004 og Bjørklund og Saglie 2000, 2005) at riksdominans faktisk øker engasjementet og valgdeltagelse. Lokalvalgsundersøkelsen stiller spørsmål om hva som preget valgkampen i din egne kommune, og hva som har størst betydning for ditt stemmevalg. Resultatet av det første spørsmålet viser at totalt 60 % av velgerne mener at valgkampen var preget av lokale saker, og i kommuner med under 5000 innbyggere mener hele tre av fire det samme. Ved lokalvalget i 2003 var det en mening blant de som stemte at lokalvalgkampen var noe mer dominert av lokalpolitikk i forhold til rikspolitikk, enn meningen var blant de som ikke stemte. Når det gjelder det andre spørsmålet var det totalt 51 % som mente at lokale saker eller personer på listen hadde størst betydning for valg av parti, og denne prosenten øker når kommunestørrelsen minsker. I de minste kommunene med under 2499 innbyggere mente hele 69 % det samme (Bjørklund og Saglie 2005).

2.4 Lignende undersøkelser og riksdominans i praksis.

Før analysen og drøftingen av min innholdsanalyse presenteres senere i oppgaven kan det være interessant å se på lignende undersøkelser, samt empiri knyttet til begrepet riksdominans. Hva er realiteten; hva mener velgerne om riksdominans, og er det noe de påvirkes av? Kommunenes Sentralforbunds (KS) kampanje i forkant av lokalvalget i 1999 peket på at en mer lokal valgkamp vil kunne gi økt deltagelse, noe imidlertid forsøket i Nittedal fire år senere synes å bestride. I en undersøkelse i regi av KS ble respondentene bedt om å ta stilling til påstanden ”rikspolitikken var for dominerende i valgkampen”, og resultatet viste at 8 av 10 var helt eller delvis enig i denne

påstanden. Metodologisk er derimot denne påstanden noe tvilsom, siden man er tilbøyelig til ”ja-siing”, og egentlig var det flere en én valgkamp – det var 435 svært ulike valgkamper. Et lignende spørsmål i valgundersøkelsen fra samme år spurte om det var lokale- eller rikspolitiske saker som dominerte valgkampen i din kommune, og dette avdekket store variasjoner. I små kommuner med under 2.500 innbyggere mente 74 % at valgkampen var preget av lokale saker, men prosentandelen falt ettersom innbyggertallet økte. I kommuner med over 60.000 innbyggere mente kun 34 % at valgkampen var lokalpreget, og i forhold til samme spørsmålsstilling i 1995 var det en tendens til dreining mot det rikspolitiske preget. Totalt var det i gjennomsnitt 45 % som oppfattet lokalvalgkampen som lokal. En sammenheng mellom denne undersøkelsen og den gjennomført av KS kan tyde på at KS’s spørsmålsstilling om valgkampen i bestemt form entall fikk respondentene til å tenke på valgkampen som helhet slik den dekkes av nasjonale medier og tv sendinger; og siden riksdekkende medier i sin natur må fokusere på det som er felles og samlende vil det rikspolitiske nødvendigvis bli mest eksponert. Uavhengig av kommunens innbyggertall ble det lokale preget på valgkampen noe svekket fra 1995 til 1999, og dette pekes på som forklaring på valgdeltagelsen som sank fra 62,8 % til 60,4 %. Ser man på hjemmesitterandelen var det like mange hjemmesittere som synes valgkampen var lokalpreget som rikspolitiske preget, slik at det heller ikke ut fra denne undersøkelsen kan hevdes at lokale saker bidrar til å heve valgdeltagelsen. Interessant nok er det at den rekordhøye deltagelsen ved lokalvalget i 1963 var preget av en rikspolitisk sak, nemlig Kings-Bay konflikten (Bjørklund og Saglie 2000:73-74). Denne undersøkelsen og evalueringen av forsøket i Nittedal tyder dermed på at lokal preg på valgkampen ikke øker valgdeltagelsen.

Den svenske forskeren Bengt Johanssons undersøkelse om den svenske kommunevalgkampen og dekningen av denne i media, under tittelen «I skuggan av riksdagsvalet» skilles det mellom første- og annenrangs valg. Når man snakker om valg og valgkamp tenker de fleste på nasjonale valg til Storting, eller valgene i Frankrike eller USA når presidentvalg nevnes. I parlamentariske systemer finnes det derimot mange andre typer valg, for eksempel kommune- og fylkestingsvalg og andre folkeavtemninger lokalt, eller for amerikanske velgeres del også guvernørvalg, valg til delstatsparlamentet og valg av aktorater og politisjefer. Dette gjør at man rangordner ulike typer valg, hvor førsterangsvalg er de som oppfattes som mest sentrale av velgerne, politikerne og media (Johansson 2006:3). Et antall karakteristikk av annenrangsvalg finnes i litteraturen, og slike valg kjennetegnes nettopp ved at de får mindre oppmerksomhet av de innblandede parter (politikerne, velgerne og media), og dermed at valgdeltagelsen er lavere. Et annet kjennetegn er at valgresultatet i mange tilfeller fungerer som et popularitetsmål for den sittende regjeringen i det aktuelle landet.

Slik valgordningen er i Norge blir lokalvalgene et nasjonalt «barometervalg», siden debatten i lokalvalgene ofte handler om nasjonale spørsmål. Samstemt forskning viser også at regjeringen «straffes» i annenrangsvalg for løftebrudd og ikke-innfridde økonomiske forventninger. Et tredje kjennetegn er at medias interesse er svakere siden denne type valg ses på som mindre nyhetsmessig interessant enn nasjonale valg. I tillegg er medias dekning mer spill-orientert med fokus på målinger og hvem som vinner og taper debatter og lignende (Johansson 2006:4-5). Ut fra disse kjennetegnene utleder Johansson flere hypoteser angående medias dekning av lokalvalg i Sverige, og søker å svare på disse ved hjelp av innholdsanalyser i ulike svenske aviser, både lokalaviser (Arbetsbladet, Borås Tidning, Eskilstuna-Kuriren, Folket, Gefle Dagbladet, Hallandsnyheter, Hudiksvalla Tidning, Nya Wermlands- Tidningen og Värmlands Folkeblad) og storbyaviser (Dagens Nyheter, Göteborgs-Postens og Svenska Dagbladet). Dette er interessant og relevant for min oppgave, siden kjennetegnene ved annenrangsvalg også er passende kjennetegn på lokalvalg i Norge, samt at jeg antar at mediedekningen av disse valgene er relativt likt mellom Norge og Sverige. Johansson begrunner valg av aviser som analyseenheter med at den lokale dagspressen er den viktigste opinionsbyggeren på lokalt nivå. Den første hypotesen er at media viser mindre interesse for de lokale valgene enn de nasjonale. Dette er sant når kun storbyavisene inkluderes, hvor 80 % av det politiske stoffet handler om rikspolitik. I de lokale avisene er det mer nyansert, og generelt kan man si at jo mindre avisen er, jo mer lokalpolitisk stoff er det i forhold til rikspolitisk. Den andre hypotesen er at interessen for de lokale valgene minker over tid. Analysene viser her en motsatt tendens, nemlig at man ser en økende interesse for de lokale valgene. Den tredje hypotesen handler om at den lokale valgkampdekningen i avisene i stor utstrekning kommer til å handle om rikspolitiske saker, i stedet for de lokalpolitiske som det egentlig skal handle om. Denne hypotesen fikk heller ikke støtte i materialet, og man ser heller at det er de kommunale sakene som «tar seg opp» til nasjonalt nivå heller enn motsatt. Som i Sverige er de norske valgkamps sakene ofte et kommunalt ansvar, i hvertfall på iverksetternivå, som for eksempel skole, helse og omsorg. Den fjerde og siste hypotesen jeg vil nevne fra denne undersøkelsen er en forventning ut fra kjennetegnene til annenrangsvalg om at media i større grad fokuserer på spill og konflikt i dekningen av lokalvalgkamp, enn i dekningen av valg på nasjonal arena. Også her viser innholdsanalysen det motsatt av hva man forventer, nemlig et fokus på saker og ikke konflikt. Oppsummert sier undersøkelsen til Johansson at dekningen av lokalvalg er sterkt underrepresentert i storbyavisene, men jo mindre avis jo mer lokalpolitikk. Det har vært en økende interesse for lokalpolitikk i media over tid, den lokale dekningen handler i stor grad om lokalpolitiske spørsmål og til sist at dekningen av lokalvalg slett ikke er mer konfliktorienterte enn dekningen av nasjonalvalg (Johansson 2006).

Debatten om rikspolitikken dominans er enda sterkere i Sverige enn her, hvor altså en felles valgdag ble innført i 1970 (NOU 2001:3). Det klassiske argumentet for en felles valgdag var at ordningen et helhetsperspektivet på politikken, og at dette kom klarere frem. En felles valgdag får fram den sammenhengen som uvilkårlig er til stede mellom nasjonale og lokale prioriteringer. Et argument mot felles valgdag er således at lokalpolitikken havner i skyggen av rikspolitikken. Tilhengerne av en felles valgdag i Sverige henviser gjerne til norske forhold når en skal dokumentere at det å skille valgene ikke nødvendigvis får fram de lokale sakene. Valgforskningen (bl.a. Bjørklund 1999) har derimot vist at lokalpolitikken så avgjort spiller en viktig rolle for hvilke standpunkt velgerne rent faktisk tar på valgdagen. Derimot kan norske erfaringer dessverre knapt brukes som argument for at det å skille valgene vil vitalisere lokalpolitikken og synliggjøre lokale prioriteringer (SOU 2001:65). Et annet argument er at en felles valgdag vil blåse opp lokalvalgsdeltakelsen til et kunstig nivå, og at man aldri helt vil kunne si noe om lokaldemokratiets kår, om man i det hele tatt kan si noe om det ut fra valgdeltagelsen. Svensk forskning (se blant annet Johansson og Oscarsson i SOU2001:65) på dekningen av lokalpolitikk i større aviser som Gøteborgs-Posten og Svenska Dagbladet viser at lokalpolitikken får større og bredere dekning etter at valgdagene ble samlet i 1970. Forklaringer på den økte interessen for kommunale nyheter i svenske aviser forklares til dels med at avisene har økt sideantallet pr. avis siden 70-tallet, men det forklarer langt fra alt. For det første har den kommunale virkeligheten forandret seg, også i Sverige har kommunene fått stadig flere oppgaver og øker stadig sin andel av BNP. Dette gjelder i stor grad også norske kommuner. For det andre kan den økte interessen for kommunalt nyhetsstoff komme av den sterkere partipolariseringen som har skjedd de siste årene i Sverige, og dermed også et økt konfliktnivå. Økt konfliktnivå er som kjent godt avvisstoff! I tillegg har den kommunale valgkampen blitt større i omfang. Dette vil i mindre grad kunne være en god forklaring på en eventuell økning av kommunalt nyhetsstoff i Norge, hvor den kommunale politikken derimot preges av utbredt samarbeid og konsensus beslutninger, og hvor skillelinjene like gjerne går *innad* i partiene som mellom. For det tredje pekes det på at den svenske kommunesammenslåingen har ført til at nyhetsorganisasjonene dekker et større område, og dermed er det ganske enkelt mer kommunalt stoff å dekke. I Norge har vi ikke hatt større kommunesammenslåinger siden perioden etter 2.verdenskrig, så dette gir nok ingen større forklaringskraft på norske forhold. En siste faktor som for den kommunale nyhetsinteressen i nabolandet er at det er en økt konkurranse om leserne, og dermed tilbys det som leserne setter mest pris på: nyheter fra lokalmiljøet (SOU 2001:65 : 185-6). Svenske undersøkelser av ni lokal- og storbyavisers dekning av de to siste ukene av valgkampene de siste 20 årene viser at dekningen av rikspolitikken er synkende, men har likevel større andel av innholdet enn lokalpolitikken. Lokalpolitisk dekning var økende helt til begynnelsen

av 1990-årene, mens man nå ser en utjevning i forhold til de siste valgkampene. Dekningen av Landstingspolitikk (tilnærmet den norske fylkeskommunen) utgjør bare rundt 4-6 % av den totale valgkampdekningen. En av forklaringene på den lille interessen, og dermed vanskelighetene for leserne å orientere seg om Landstingspolitikk, er at det har vært for konsensus- og samarbeidsorientert – noe som ligner karakteristikken av norske kommuner. I gjennomsnitt har rikspolitisk stoff 60 % av dekningen i disse avisene, mens lokalpolitikken får 35 % dekning, det er selvsagt store variasjoner innen de ulike avisene – noen har helt tydelig en rikspolitisk dominans, for eksempel handler 90 % av storbyavisenes lederartikler om rikspolitikk. Det er også interessant at gjennomsnittet ikke endrer seg selv om man inkluderer hele valgkamp perioden (SOU 2001:65).

Fra slutten av 1980-tallet har Norge toppet den internasjonale statistikken over aviskonsum per innbygger, og den viktigste årsaken til dette er at lokalavisene har en svært sterk posisjon, med kontinuerlig vekst siden 1970 årene. I et lokalvalg spiller lokalavisene dermed en viktig rolle for lokalpolitisk mobilisering og engasjement. I Skålnes undersøkelse av Nittedals separate valgdag i 2003 fant hun at velgerne så på lokalavisen som den desidert viktigste informasjonskilden for lokalpolitikk, og man kan da anta at lokale medier er viktigere enn riksmidia når man skal orientere seg om lokalpolitikk. Lokalmedia spiller imidlertid ulik rolle i de forskjellige kommunene. I store kommuner spiller media en større rolle ved at den politiske kommunikasjonen ligner på den man finner i rikspolitikken. I mellomstore kommuner har media en mer avgrenset rolle, mens de minste kommunene på mange måter mangler en lokal offentlighet (NOU 2006:7). Dette stemmer også overens med Lokalvalgsundersøkelsene fra 1995 og 1999 hvor velgerne i de største kommunene mener lokalvalgkampen var preget av rikspolitiske spørsmål, mens man i de minste kommunene mente den var lokal preget, siden man som innbygger i større kommuner blir eksponert for mer rikspolitisk dominans i presse og tv (Bjørklund og Saglie 2005).

Som nevnt i innledningen er det i riksdekkende mediene ikke lett å skille mellom om det er et nasjonalt stortingsvalg, eller de mange lokale valgkampene som dekkes. Det er flere grunner til at de nasjonale medier dekker rikspolitikk og politikere uavhengig av type valg og at dette blir så lagt merke til, men det mest åpenbare poenget i den sammenheng er at de riksdekkende medier – tv, radio og de landsomfattende avisene – er de mest slagkraftige. Det er disse mediene som med størst kraft tolker valgkampens budskap. Et problem ved de lokale sakene er at de ved nettopp å være lokale er spesielle, og har således lett for å unndra seg allmenn interesse. Det egenartede lar seg ikke lett ramme inn i felles merkelapper, og dermed unnslipper lett det lokale det rikspolitiske

søkelys og faller i en media skygge (Bjørklund og Saglie 2005:44). Som nevnt på siden over er det de lokale avisene som i størst grad fungerer som folkets orienteringskart i det politiske markedet, og da kan man hevde at ansvaret for å dekke den lokale valgkampen i stor grad er lagt i hendene på de regionale og lokale avisene. Lokal – og regionalavisenes sterke posisjon og viktige rolle i valgkampen gjør at jeg vil bruke dette som innfallsvinkel til å studere den påståtte riksdominansen – jeg vil studere innholdet og forholdet mellom den lokale- og den rikspolitiske dekningen i to regionale aviser; Fædrelandsvennen og Agderposten. Jeg antar at nyhetsverdien er mindre for de lokale nyhetene enn de rikspolitiske, derfor vil det være en overvekt av rikspolitikk i avisenes dekning, og for det andre at den lokale valgkampen som faktisk dekkes i mediene vil i stor grad handle om rikspolitiske spørsmål, i stedet for lokale saker som valget egentlig handler om.

3.0 METODE.

I metodediskusjonen står man ovenfor valg mellom ulike metoder som alle har både sterke og svake sider. Det er ikke slik at kun en av metodene er den rette, derfor må man ta utgangspunkt i problemstillingen for å finne den tilnærmingen som egner seg best. Generelt sett har kvantitative metoder sin styrke i å forklare fenomener, og gjennom statistiske teknikker kan man også generalisere. Under bestemte forutsetninger kan generaliseringen gjøres representativ utover utvalget i egen undersøkelse. Kvantitative studier kjennetegnes av at man undersøker bredt ved at man har mange enheter, men er opptatt av relativt få egenskaper ved hver enhet. Hva disse egenskapene er må naturligvis være avklart før undersøkelsen starter. Kvalitativ tilnærming er på mange måter det motsatte av kvantitative, ved at man har få enheter, men er interessert i flere egenskaper ved den enkelte. Metodene må ikke sees på som gjensidig utelukkende, for det beste i mange praktiske tilfeller er en kombinasjon (Holme og Solvang 1996).

3.1. Metodevalg.

Jeg vil foreta en kvantitativ innholdsanalyse av Fædrelandsvennen og Agderposten fra valgdagen 10.september tilbake til 10.august 2007. Denne innholdsanalysen skal klargjøre hva slags politiske saker, hvilke politiske aktører og hvilke arenaer som dekkes frem mot lokalvalget. På den måten vil jeg kunne si noe om fokuset på forholdet nasjonalpolitikk versus lokalpolitikk for den valgte perioden, og for disse to utvalgte enhetene. Jeg kan derimot ikke generalisere til at dekningsforholdet skal kunne gjelde alle regionsavisene i Norge på grunnlag av min undersøkelse, til det er den for liten og utvelgelsen av enhetene er ikke tilfeldig.

Kvantitativ innholdsanalyse er en type tekstanalyse som er vanligst å bruke i analyser av mediebudskap, og *defineres som dataregistrering og analyseteknikk som søker mot en systematisk, objektiv og kvantitativ beskrivelse av innholdet i et budskap* (Østbye m.fl. 1997:204). At det skal være systematisk betyr at jeg må formulere generelle regler for hvordan avisenes innhold skal behandles og klassifiseres, og henger tett sammen med objektiviteten. Objektiv betyr i denne sammenheng at man så langt som mulig utelater eget skjønn og holdninger til det man bearbeider av data, og at andre skal kunne komme frem til samme resultat (intersubjektivitet). Det er den begrensede objektiviteten jeg må forholde seg til i en slik analyse, og den går ut på at det skal være samsvar i kodingen av innholdet på tvers av enkeltpersoner. Jeg må dermed finne verdier for

innholdet som andre også med stor sannsynlighet vil komme frem til på egen hånd, eller være enige i, og at kategoriseringen av innholdet ville vært relativt likt dersom andre skulle gjøre det etter meg. Dette er også forhold som vil ha stor betydning for undersøkelsens reliabilitet (se kapittel 3.4.) Begrepet kvantitativ betyr i denne sammenheng at man vil ha en tallmessig beskrivelse av innholdet. Undersøkelsen min inneholder i tillegg variabler som fanger opp mer kvalitative egenskaper, som for eksempel type nyhet, dens plassering og størrelse ut fra en oppfatning om at de viktigste sakene kommer først og får størst plass.

3.2 Design av innholdsanalysen.

Den kvantitative kartleggingen har to hovedformål. For det første skal den skal gi en indikasjon på hvilket volum deknningen av lokalvalget har i de to utvalgte avisene. For det andre skal den brukes for å fremstille forholdet og vektleggingen mellom lokal- og rikspolitisk dekning langs tre dimensjoner; sak, aktør og arena.

3.2.1 Beskrivelse av analyseenhetene.

Jeg velger å fokusere denne undersøkelsen på to regionsaviser på Sørlandet ut fra den relativt store dekningsgraden pr. husstand som nettopp disse to avisene har. Norge har en svært nyhetsinteressert befolkning, og det gjør også at studier av både regions- og lokalaviser interessant. I denne typen innholdsanalyser mener jeg det mest interessante er å bruke regionsaviser. Det kan begrunnes ut fra en tanke om at vi i Norge har tre ulike nivåer av dagspresse; den nasjonale, den regionale og den lokale. De nasjonale avisene må i sin natur dekke og trekke frem det som er felles og det som selger aviser, slik jeg også var inne på i innledningen. Lokalaviser defineres som en avis som dekker et avgrenset geografisk område, som for eksempel en by, et sted eller noen få kommuner (www.wikipedia.no). Lokalaviser fra Sørlandet som for eksempel Vennesla Tidende, Sirdølen, Frolendingen eller Høvåg Avis blir derimot for små i denne sammenheng, nettopp fordi de som oftest kun dekker én kommune og stort sett ikke er dagsaviser. Jeg antar også at det politiske liv og debatter som dekkes i disse typer aviser i hovedsak er lokale saker, som lokalisering, skjenkebevillinger og eiendomsskatt eller ikke eiendomsskatt. Dersom jeg skulle inkludert slike typer aviser måtte jeg også hatt en annen utvalgsmetode for avisene som kommer ut hver dag, slik

at ikke utvalget hadde blitt systematisk skjevt. Regionsaviser har også et avgrenset geografisk nedslagsfelt, men typisk er at den dekker ett eller flere fylker (www.wikipedia.no).

De avisene jeg derimot skal inkludere i innholdsanalysen, Fædrelandsvennen og Agderposten, har flere likhetstrekk. Begge er i dagsaviser (minus søndag) i tabloidformat, og kan kalles regionsaviser siden de har betydelig dekningsgrad også utover byen, kommunen og til dels fylket hvor avisen kommer ut. Begge avisene er mer eller mindre abonnentsaviser, og selger lite i avisstativene.

Tabell 1.1 Beskrivelse av analyseenheterne.

	Fædrelandsvennen	Agderposten
Antall lesere daglig	113 000	70 000
Dekning “egen” kommune	Kristiansand: 29 350 abonnenter	Arendal: 12 800 abonnenter
Totaltopplag pr. dag	41 300	23 700
Salg	38 612 abonnenter / 2714 løssalg	22314 abonnenter/ 1432 løssalg
Husstandsdekning	66 % i Kristiansand 1,7 % i Arendal	74 % i Arendal 0,8 % i Kristiansand

(<http://www.mediebedriftene.no/index.asp?id=78404>)

(http://www.fvn.no/template/ver1-0/pdf/fedrelandsvennen_regnskap_2006.pdf).

Selv om Fædrelandsvennen er noe større, mener jeg at disse fint kan sammenlignes med hverandre i denne undersøkelsen. Det er imidlertid verdt å merke seg at Agderposten har såpass liten dekning i Kristiansand, og likeså for Fædrelandsvennen i Arendal. Dette vil få en praktisk konsekvens i det første oversiktssøket på aktører (kapittel 4.1.) ved at jeg ikke søker for dekning og omtale av lokale politikere fra Arendal i Fædrelandsvennen og omvendt. I den videre analysen gjøres det ikke et poeng ut av å skille mellom avisene, slik at datamaterialet behandles som ett.

3.2.2 Valg av enheter og kodingsenheter.

I innholdsanalyser er det ingen naturlig minste enhet å velge, slik en person er en enhet i en spørreundersøkelse. Avgrensing av tekstenhet må vurderes ut fra problemstillingen (Østbye m.fl. 1997). Min problemstilling er i hvor stor grad avisenes dekning av lokalvalgkampen var dominert av lokalpolitikk i forhold til rikspolitikk, dermed vil artikkel være en passende kodingsenhet. Kodingsenheten er den minste tekstenheten jeg vil bruke, og det vil være den minste delen av materiale som må gjennomleses før man kan vurdere om egenskapen (bl.a. riks- eller lokalpolitisk) er tilstede eller ikke. Analyseenheten vil som nevnt i punktet over være avisen som helhet pr. dag, siden man ved å aggregere kodingsenhetene vil komme frem til analyseenheten. Jeg vil definere en politisk nyhetsartikkel som:

- 1) Inneholder politiske aktører, enten som handlende aktører eller omtalte i andre relevante forbindelser.
- 2) Inneholder politisk emne, eller emner som på andre måter er politisk relevante, eller særskilt relatert til valgkampen. Hva som er relevant avhenger av sammenhengen (Johansson 1998:4).

Artikler hvor politiske aktører og lignende bare nevnes i forbifarten, og hvor artikkelen som helhet mangler politisk relevans ekskluderes. Et eksempel på en artikkel som er utelatt i undersøkelsen er en liten notis på trykk i Fædrelandsvennen om en ordfører kandidat nord i landet som var satt ut av valgkampen noen dager på grunn av et sykkeluhell. Tømmelfingerregelen er likevel at jeg heller tar med en artikkel for mye enn en for lite.

3.2.3 Utvalg av enheter og tidsrom.

I utvalg må man alltid først avgrense populasjonen, dersom det da ikke er mulig å undersøke hele utvalget. Jeg har i denne undersøkelsen ikke mulighet til å undersøke hele spekteret på dekningen av lokalvalget på Sørlandet i aviser, tv og radio. Innholdsanalysen avgrenses derfor til én måneds dekning i begge avisene, altså fra 10.august til 10.september 2007. Denne perioden er valgt ut fra praktiske årsaker; dels fordi Agderposten kun har en fire ukers periode hvor de fokuserer spesielt på å dekke valgkampen, og dels av tidsmessige årsaker siden jeg ønsker å gjøre en grundig analyse av ett litt mindre datamateriale, i stedet for å forsøke å rekke over for eksempel hele årets politiske

dekning. Om man kan generalisere eller ikke ut fra innholdsanalyser avhenger av hvordan utvalget er trukket, og i dette tilfelle vil jeg ikke kunne generalisere. Da måtte jeg i tilfelle gjort et tilfeldig utvalg av Norges/Sør Norges/Agders lokalavisers utgaver i august og september 2007. Det har jeg valgt ikke å gjøre ut fra økonomiske og praktiske årsaker. Ei heller helt tilfeldige utvalg - for eksempel avisenes utgave for hver 7.uke på en tilfeldig trukket ukedag -ville vært hensiktsmessig for å besvare min problemstilling siden valg dekningen er begrenset til august/ september i valgåret.

3.2.4 Valg av variabler.

Totalt er det tolv variabler i innholdsanalysen, hvor tre av disse skal fange opp dimensjonen lokalt versus nasjonalt. De tre er sak, aktør og arena. Den viktigste - og vanskeligste - variabelen er klassifiseringen av lokalpolitikk eller rikspolitikk, altså saksfeltvariabelen. De resterende ni variablene blir benyttet som bakgrunnsvariabler i analysen for å kunne si noe om hvilken avis, hvilken måned, hvor i avisen, om det er oppfølging fra andre medier, om det er kommentarstoff eller nyhetsartikkel osv. (se vedlegg 1 for kodebok).

Det enkleste skillet mellom lokal- og rikspolitikk er på *personplan* (Rommetvedt og Gitlesen 1994), derfor vil jeg begynne med en kort redegjørelse for hvordan jeg har brukt *aktørvariabelen* i min undersøkelse. Det er rimelig klart hvem som er lokalpolitikker og hvem som er rikspolitikker. Aktørvariabelen vil deles i seks ulike verdier hvor lokale politiske aktører vil inkludere både kommunale- og fylkeskommunale politikere nivå, medlemmer av kommunestyre samt andre kommunale organer. Ansatte i lokaladministrasjonen vil være en egen verdi. De nasjonale partilederne og rikspolitikerne defineres som nasjonale politiske aktører, mens regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter kategoriseres som en egen verdi. I tillegg har jeg en verdi som fanger opp «andre» aktører, samt en kombinasjonsverdi for de tilfellene hvor det ikke går an å skille ut om det er en lokalpolitiker eller rikspolitiker som er hovedaktør. Det går også et skille mellom lokal- og rikspolitikk på saksplan. Mens man i dagligtalen snakker naturlig om lokalpolitiske og rikspolitiske saker uten en klar definisjon på hvor grensen går, vil variabelen *sak* forsøke å lage et mer analytisk skille mellom lokalpolitikk og rikspolitikk. For analytiske formål er det nemlig påkrevd å lage et klart skille, men også problematisk siden det politiske ansvaret i en rekke saksfelter ofte er delt mellom staten, fylkeskommunen og kommunen (Rommetvedt og Gitlesen 1994). Et eksempel på uklare skillelinjer er barnehagepolitikk. Sentralledelsen i partiene tar stilling til barnehagepolitikken

i valgprogrammer og vedtak. Stortinget diskuterer også målsettinger for dekning og tilskuddsordninger for bygg og drift av barnehagene, men selve byggingen og driften er et kommunalt ansvar. Konteksten barnehagepolitikk er omtalt i artiklene må være bestemmende for hvilken kategori det klassifiseres som. Er det for eksempel en sak på løfter om makspris og full barnehagedekning kategoriseres det som en rikspolitisk sak. Derimot vil en artikkel om Kristiansand kommunes manglende tomter til nye barnehager bli klassifiseres som lokalpolitikk. Saksfelt variabelen vil ha tre verdier; lokalpolitikk, rikspolitikk og kombinasjon. Enkelte analyseenheter kan omhandle både lokal- og rikspolitikk, dermed trengs en kombinasjonsverdi for de tilfellene hvor det ikke er mulig å skille. Den tredje og siste variabelen som skal skille mellom hva som er lokalt og hva som er nasjonalt, er hvilken *arena* debatten utspiller seg på eller artikkelen rapporterer fra. Her vil jeg også skille mellom lokal- og nasjonal arena, i tillegg til en verdi for «annet» som i hovedsak dreier seg om utenrikspolitiske artikler.

For alle tre variablene – sak, aktør og arena – bruker jeg hovedandelsmetoden for å klassifisere, det vil si at dersom en artikkel begynner med et utspill fra en rikspolitikk, men hovedparten av artikkelen vies til lokalpolitikernes svar vil det bli kodet som «lokal». Denne inndelingen kan brukes for å få frem rene lokale og nasjonale saker, og dersom alle tre variablene kan kobles i én modell har jeg mulighet til å illustrere genuine lokale saker langs alle tre dimensjonene. Dette vil også gi mulighet til å se ulike grader av lokalpolitikk og rikspolitikk, altså et mer nyansert bilde. Dette vil jeg komme tilbake til i analysekapittelet.

Jeg ønsker også å gjøre et analytisk skille mellom avisene, for å kunne si noe om eventuelle forskjeller i Fædrelandsvennens og Agderpostens dekning. I tillegg vil jeg registrere hvilken dato artikkelen har stått på trykk, mest fordi det er praktisk – men kanskje det vil kunne vise om type dekning på sak, aktør og arena endrer seg i løpet av valgkampinnspurten. Prioriteringen avisen gir artikkelen i form av om den er på førsteside, henvist til på førsteside, på lederplass, i kultursidene eller som en kommentar er også interessant i forhold til denne oppgaven. Det kan for eksempel vise seg at lokalpolitiske saker dominerer førstesidene alle fem dagene før valget. Den siste variabelen som skiller mellom nyhetsstoff og kommentarstoff er gjort av hensyn til at dette er såpass forskjellig at det ikke uten videre kan sammenlignes. Nyhetsstoff vil inkludere artikler, reportasjer, features, intervjuer, mens kommentarstoffer er leder, spaltister og kommentatorer.

3.2.5 Aktørsøk på Atekst.no

Som en del av den empiriske undersøkelsen begynner jeg med et søk på Atekst.no., og siden det enkleste skillet på lokal- og rikspolitikk er på personplanet mener jeg et slik søk kan gi pekepinn på dekningsforholdet lokalt vs. riks. Aktørene jeg har søkt på er rikspolitikere og lokalpolitikere.

Rikspolitikerne er valgt på en mer eller mindre intuitiv måte, hvor det viktigste kriteriet er at de er kjente navn i media. De som har inngått i søket er imidlertid stort sett partienes ledere og nestledere fra den sentralt partiorganisasjonen, med unntak av Trond Giske som er søkt på i stedet for Helga Pedersen. Det er fordi Pedersen ble valgt til nestleder høsten 2007, like i den perioden søket går over og dermed antar jeg at det vil være uforholdsmessig få treff på henne siden hun da ikke hadde begynt sitt virke som nestleder.

De lokale representantene i søket vil være de ulike partienes 1. og 2. kandidat i Arendal og Kristiansand. Søket vil bli gjort på Atekst.no, som inneholder både Fædrelandsvennens og Agderpostens arkiv for perioden 10.august til 10.september. For alle søk på Atekst er forutsetningen at hele navnet til politikeren må være nevnt i en politisk relevant sammenheng for at det regnes som et treff. Treffene teller pr. artikkel, så dersom navnet er nevnt flere ganger i en artikkel vil det likevel bli registrert som ett treff. Treffene kvalitetssjekkes ved å lese gjennom overskrift og ingress. Sammenligningen vil være interessant på to dimensjoner; om avisene har ulike prioriteringer når det gjelder dekning pr. parti, og om det er lokalpolitikere eller rikspolitikere som får flest treff. Det første søket vil vise antall treff ved søk på lokalpolitikere i Kristiansand i Fædrelandsvennen og lokalpolitikere i Arendal, sortert på parti og sammenlignet med avis. Det andre søket utvides ved at treff på førstekandidat og andrekandidat i Arendal og Kristiansand summeres, og gjennomsnittet av disse fire kandidatenes treff sammenlignes med antall treff på to sentrale rikspolitikere fra samme parti. I tillegg vil jeg i samme tabell sammenligne treff på kun førstekandidatene mot rikspolitikerne. Dette søket er gjort for å se hvordan lokale politikere dekkes i avisene i forhold til sentrale rikspolitikere. Det interessante her vil være å sammenligne rikspolitikernes treff mot de lokale kandidatenes treff, og grunnen til at jeg har to ulike mål for lokalpolitikere er for å se om tallforholdet endres ved at flere lokalpolitikere inkluderes. Jeg forventer at partienes andrekandidater har langt færre treff i avisene enn førstekandidatene, og at forholdet mellom rikspolitiske aktører sammenlignet med antall lokale aktører da kan endres etter hvilken gruppe man sammenligner mot.

3.2.6 Kodebok

Det finnes flere typer dataprogrammer for innholdsanalyse, for eksempel Nudist og Textpack (Ringdal 2000) som kan søke på nøkkelord som "lokalpolitikk". Siden jeg i utgangspunktet ikke vet hva jeg vil bruke i en avis før jeg har sett gjennom den er nytteverdien av et slikt program liten. Det gir ingen mening å søke etter "lokalpolitikk" siden det godt kan være tema i en artikkel, uten at ordet i seg selv nevnes. I innholdsanalysen skal jeg benytte meg av en egen kodebok for kategoriseringen av innholdet, på til sammen 11 variabler. Variabel 1-4 blir bakgrunnsvariabler som resten av variablene kan testes opp mot, samtidig som det gjør det lett for andre å gå inn å sjekke kodingen min. Jeg vil legge inn variablene i SPSS, og bruke dette programmet for analysen. Her vil jeg gjøre rede for de variablene og verdiene som jeg bruker i den kvantitative innholdsanalysen:

Variabel 1 «Navn»

For å kunne finne tilbake til artikkelen jeg har kodet har hver fått sitt navn i SPSS dokumentet, og navnet er satt etter artikkelens overskrift.

Variabel 2 "ID nummer"

1 → hver artikkel får et eget nummer.

Variabel 3 "Avis "

Én verdi for Fædrelandsvennen (1), og en annen for Agderposten (2).

Variabel 4 "Måned"

Siden det er to aktuelle verdier for måned i undersøkelsen gir jeg én verdi for august (8) og en annen for september (9).

Variabel 5 "Dato"

Denne variabelen vil jeg ha med for å kunne skille på dagene, og sjekke om type dekning endrer seg utover i perioden, og dato vil naturlig ha verdi fra 10. august til 10. september. I analysen vil jeg omkode denne variabelen til å skille mellom fire uker, for deretter å kunne måle om fokus på lokalpolitikk eller rikspolitikk skifter utover i perioden.

Variabel 6 "Hvor starter artikkelen".

Denne variabelen er interessant som en bakgrunnsvariabel for å kunne måle betydningen de ulike artiklene og sakene gis, forutsatt at hovedoppslag regnes som en mer betydningsfull plassering enn en nyhetsartikkel inne i avisen. Verdiene på denne variabelen vil være om artikkelen starter på

Hovedoppslag (1), Henvisning på førsteside (2), Nyhetsartikkel inne i avisen (3), Kommentarsidene (4), Kultursidene (5) eller som Leder (6).

Variabel 7 "Type stoff":

Dette er også en bakgrunnsvariabel for å skille på ulikt type innhold som fyller en avis, og som ikke direkte kan sammenlignes med hverandre. Jeg vil her skille mellom nyhetsstoff (1), som vil inneholde nyhetsartikler, intervjuer, featurereportasjer, notiser og kommentarstoff (2) som vil være leder, kronikker, kommentarer og spaltister.

Variabel 8 "Rubrikkstørrelse"

Den siste bakgrunnsvariabelen jeg vil inkludere er denne som måler størrelsen på artikkelen. Verdiene vil tilsvare spalteplass, så verdi 1 er en enspalter, verdien 2 en tospalters artikkel og så videre til og med verdi 5 som vil være en femspalter eller større. Dette vil være interessant å måle opp mot de tre "avhengige" variabelen sak, aktør og arena for å se for eksempel om lokale aktører gis mer spalteplass enn nasjonale politiske aktører.

Variabel 1 til 4 er for å kunne identifisere og skille artikler fra hverandre, dels for praktiske hensyn og dels for å kunne belyse i analysen ulikehet mellom avisene, selv om det ikke er hovedhensikten. Variabel 5 til 7 er omfangsvariabler som kan være interessant å sammenligne med de tre neste variablene. Variabel 8 til 10 er variablene som skal måle hvorvidt det er lokale eller rikspolitiske saker det er snakk om, gjennom tre dimensjoner; sak, deltager og arena (Skålnes 2004). Jeg har derimot valgt å erstatte begrepet deltager med aktør fordi deltager impliserer at det kun er aktive deltagere som politikere etc. som inkluderes. Aktør er ment å fange inn også andre engasjerte borgere og mer ad-hoc pregede saker og personer; alle de som gjør eller sier noe angående lokalvalget.

Variabel 9 "Hovedsaksfelt".

Denne variabelen skal fange inn hva artikkelen handler om i forhold til lokalpolitikk eller rikspolitikk, i henhold til hva slags sak som omtales i artikkelen. Dersom artikkelen omhandler flere sakstyper vil det dominerende i innholdet være styrende for hvilken kategori den havner i (Johansson 1998:31). Kodingen av variabelen vil dermed ha en instrumentell tilnærming ved at kategoriseringen gjøres i forhold til hvilket styringsnivå som har ansvar for utførelsen av en viss oppgave. Dette vil jeg vise og problematisere via eksempler på klare lokalpolitiske- og rikspolitiske saker, og uklare tilfeller vil diskuteres nedenfor. Det vil også være nødvendig med en

kombinasjonsvariabel for de tilfellene hvor det ikke er mulig å skille hva hovedtemaet i artikkelen er i forhold til lokalt/ nasjonalt, men denne verdien vil jeg forsøke holde så lav på frekvens som mulig. Det er på grunn av at dersom denne blir for stor vil hovedmålet med oppgaven forsvinne, nemlig hvilket dekningsforhold det er mellom lokalpolitikk og rikspolitikk. For å definere hva som er lokale oppgaver og ansvarsområder går jeg ut fra oppgavefordelingen gitt i NOU 2000:22 hvor de kommunale oppgavene er barnevern, barnehage, grunnskole, diverse kulturtiltak, bibliotek, allmennhelsetjenester, sosiale tjenester, omsorg for eldre og funksjonshemmede, bosette flyktninger, brannvern, havner, kommunale veger, vann, kloakk og renovasjon, planlegging og tilrettelegging av kommunale arealer. De fylkeskommunale oppgavene er videregående opplæring, sykehus og spesialhelsetjenester, barnevernsinstitusjoners, rusmiddelomsorg institusjoner, fylkesveier og transport, visse regional- og distriktpolitiske virkemidler, regional planlegging, museer og andre kultur tiltak. Lokalpolitikk vil inkludere både kommunalt- og fylkeskommunalt nivå.

Variabel 10 "Aktør".

Denne variabelen skal måle hvem som omtales eller intervjues i avisene. Den vil ha seks ulike verdier; (1) lokal partipolitikker, (2) nasjonal partipolitikker, (3) kombinasjon eller lik fordeling av lokal- og rikspolitisk aktør, (4) ansatt i lokaladministrasjonen, (5) regjeringsmedlem/ stortings- og departementsrepresentant eller (6) andre. Artikkelen vil få verdi 1 om det er én eller flere lokalpolitikere i samme artikkel, likeså gjelder for verdi 2.

Aktørbegrepet går ut fra at noen *handler*: i praksis at noen sier eller gjør noe som dermed omtales i avisene enten via uttalelser og/eller konkrete handlinger, *eller omtales* av andre (Johansson 1998:16-17). Kategorien "andre" vil inneholde aktører i uorganiserte former som for eksempel næringslivsfolk, privatpersoner, journalister osv som ytrer seg i en politisk relevant sak. Et eksempel på bruk av verdien "andre" er artikkelen i Fædrelandsvennen 10.august om kvinnen som leverte den første stemmeseddelen i Kristiansand. I avisenes egne kommentarstoff vil jeg kode aktør ut fra hvem som blir omtalt, og det vil fremgå av variabel sju at dette er avisens kommentarstoff i form av leder, kronikker, meninger osv. Jeg ønsker i utgangspunktet å ha flere verdier enn kun lokalpolitiker og rikspolitiker i denne variabelen for å se om en mer nyansert operasjonalisering kan gi interessante funn, men i analysen kan det være nyttig å redusere denne variabelen til to verdier ved å slå sammen verdi 1 og 4 til å være lokal aktør, og verdi 2 og 5 til nasjonal aktør. Etter kategoriseringsarbeidet er ferdig vil frekvens verdi 3 og 6 bestemme om en reduisering er mulig, for det forutsetter at disse ikke blir for store.

Variabel 11 "Arena".

Denne variabelen skal måle hvilken arena artiklene rapporterer fra. Også her vil jeg skille mellom (1) lokal arena, for eksempel debatter i kommunestyret, valgkamps åpning på Torvet i Kristiansand og (2) nasjonal arena, for eksempel referater fra spørretimen i Stortinget, Kongen i Statsråd osv og (3) annen arena, for eksempel internasjonalt. Skillet mellom aktør og arena vil være at aktører er personorientert - er det for eksempel intervju med ordføreren angående sosialsatser vil det bli kategorisert som en lokal aktør som uttaler seg om en lokal sak. Som diskutert nedenfor vil området utenfor Sørlandet bli kodet som nasjonalt, enten det gjelder Odda eller Oslo. Med lokal arena menes altså begge Agder fylkene.

Variabel 12 "Oppfølging"

I en kvantitativ innholdsanalyse av lokalvalgkampsdekningen vil tidsdimensjonen eller dagordenmakten interessant å måle. Hensikten med denne variabelen er å fange opp hvem som setter dagsorden, og om artikkelen en videreføring av gårsdagens debatt på TV eller debatter i avisene. Dette kan være problematisk siden det i de fleste tilfeller ikke vil komme klart frem, men at man ser det i sammenheng med det som har stått i avisen dagen i forveien. En slik måte å kode denne variabelen på vil være vanskelig for andre å etterprøve, og dermed ikke måten jeg velger å gjøre det på i denne undersøkelsen. Jeg vil heller forsøke å kode artikler som direkte viser til andre sider av samme debatten i enten tv eller avis. Variabelen vil bli kodet både når det refereres til saker som har skjedd og vært tatt opp i media, eller som skal skje. Variabelen vil få tre variabler; (1) ikke oppfølging, (2) oppfølging fra avisartikkel eller (3) oppfølging fra TV sending.

Problematisering og konkretisering av variablene sak, aktør og arena.

En genuin lokal sak på variablene sak, aktør og arena er for eksempel artikkelen fra 21. august i Fædrelandsvenne om partiet Rødts kandidat i Kristiansand, Halvor Fjermeros, som utaler seg kritisk om planene for et parkeringshus under Torvet i byen. Her er aktøren en lokal partipolitiker, arenaen er lokal siden det er Kristiansand og saken er lokal siden dette er noe som eventuelt blir tatt opp i bystyret. En ren rikspolitisk sak på de samme variablene er en notis fra Oslo, med et utspill fra tidligere justisminister Einar Dørum fra Venstre som ber regjeringen ta politiets bekymring for sikkerhetsbransjen på alvor, på trykk i samme avis 6. september. Aktøren er her en rikspolitiker som tar opp en rikspolitisk sak eller oppfordring til regjeringen, og arenaen er nasjonal. Hovedpoenget med min innholdsanalyse av avisene er å få frem forholdet mellom disse rikspolitiske og

lokalpolitiske nyhetene, derfor er det en verdi i seg selv å unngå for mange «kombinasjons» verdier på disse variabelene. Imidlertid er ikke alle artiklene like klare på en eller flere dimensjonene, derfor vil jeg ta opp noen uklare tilfeller nedenfor, sammen med en forklaring på hvordan jeg har kodet disse.

Arena.

Hva gjør en "arena" lokal? Et eksempel er fra Agderposten 18/8 med overskrift "*Satser på lokal valgkamp*", hvor Venstres leder Lars Sponheim åpner lokalvalgkampen i eget fylke, Hordaland. Problemet i kategoriseringen er hva som er lokalt og hva som er nasjonalt. I dette eksemplet er det klart at aktøren er en rikspolitiker som snakker om den gode målingen Venstre har fått på landsbasis, så saksfeltet er nasjonalt. Med nasjonale arenaer tenker jeg først og fremst på politiske institusjoner i Oslo, som Stortinget, regjeringsskvartalet og de ulike departementene. Men dersom verdien "lokalt" skal ha noe mening i denne undersøkelsen må definisjonen på lokalt begrense seg til Sørlandet. Artikler hvor problemstillingen rundt arena er mest aktuell er nettopp i artikler som intervjuer rikspolitikerer på reise rundt i landet. Da velger jeg å kode for eksempel Drammen, Hordaland og Odda som nasjonalt, slik at Sørlandet er lokalt i denne sammenheng.

Saksfelt.

Samme artikkel kan også brukes som eksempel på problematikken i kategoriseringen av saksfelt. Artikkelen starter med at Sponheims utsagn om å holde valgkampen lokal, samtidig som han nevner de gode landsmålingene partiet har fått. Han uttaler seg også om Venstres velgere generelt, i tillegg til at den lokale kandidaten får to linjer på slutten av setningen. Selv om "lokalt" blir nevnt her er det jo ikke det artikkelen i hovedsak handler om, den handler om Venstre på landsbasis – derfor kodes dette som en artikkel med rikspolitisk innhold. Generelt er det vei-saker som oftest er vanskeligst å kategorisere i variabelen saksfelt. Finansieringen av veiprosjekter er et spleiselag mellom nasjonale- og lokalemyndigheter. Statens Vegvesen er oftest den som utfører jobben, mens lokalisering av veien i høyeste grad er et lokalpolitisk spørsmål. Etter å ha lest en del slike artikler er det gjerne en lokal politiker som uttaler seg om hvordan og når dette bør settes i gang, gjerne kombinert med eget partis forslag. Ofte er det også intervju med eller besøk av en nasjonal politiker når dette kommer opp som en dagsaktuell nyhet i avisen. Jeg har valgt å kode disse sakene som rikspolitikk, siden utførelsen, finansieringen og tildeling av veimidler i hovedsak er et nasjonal anliggende. Aktørene i disse artiklene er kategorisert etter hvem som er mest fremtredende av enten en lokal eller nasjonal politiker, og arena etter hvor aktuelle veien eller prosjektet er geografisk, som regel alltid lokal arena. En slik artikkel er fra Fædrelandsvennen 18. august med overskrift

"Midtdeler i Søgne og Lindesnes" hvor distriktssjef i Statens Vegvesen uttaler seg om et prosjekt på de nevnte stedene. Arenaen er lokal, siden det er snakk om Søgne og Lindesnes, og aktøren blir kodet som "andre" siden han i form av å være distriktssjef i Statens Vegvesen ikke passer i noen andre kategorier, om enn han kunne vært kodet som en nasjonal aktør. Saken handler jo om veiprosjekter på Sørlandet, men selve ansvaret for dette er som diskutert nasjonalt, derfor kodes denne saken som "rikspolitikk".

Et eksempel på en artikkel som er kodet som en "kombinasjon" av riks- og lokalpolitikk er fra Fædrelandsvennen 15.august kalt *"Åpnet skjærgården i vest"* hvor miljøvernminister Helen Bjørnøy åpnet skjærgårdsparken i Lister. Miljøvernministeren er klart hovedaktør i artikkelen, og dominerer også bildet. Arenaen er også lokal. Saken er derimot mer uklar, siden *"skjærgårdsparken er et viktig samarbeidsprosjekt mellom grunneiere, kommune og stat"* (sitat Fædrelandsvennen 15/8-2008:4). Grunnen til at jeg har kodet denne med en kombinasjonsverdi er at regjeringen legger retningslinjer for verning av strandsonen, mens kommunene har ansvar for dispensasjoner og generell forvaltning av loven. Dette er en artikkel som ikke kan "presses" til å passe som enten lokal- eller rikspolitikk.

Aktør.

Verdien kombinasjon/liket fordelt vil kun bli brukt dersom artikkelen fokuserer like mye på både en rikspolitiker og en lokalpolitiker, som for eksempel denne artikkelen på trykk i Agderposten 23. august:

Krever forandring

Senterpartiet i Aust-Agder og Arendal krever at partiet begynner å jobbe for at lokalpolitikere skal ha styringen over sykehusene.

- I dag fremmer de kravene overfor stortingsrepresentant Magnild Meltveit Kleppa i Arendal.

Her er det to aktører, både Senterpartiet som en handlende aktør og Magnild Meltveit Kleppa som omtalt aktør, derfor velger jeg å kode denne som en kombinasjon av lokal- og rikspolitisk aktør. Dette fordi jeg har definert aktør som både handlede og omtalt person (se kapittel 3.2.5).

3.3 Undersøkelsens reliabilitet og validitet.

Reliabilitet og validitet er sentrale begreper i kvalitetssikringen av vitenskapelige undersøkelser. De viktigste spørsmålene er om det har sneket seg inn systematiske eller tilfeldige feil og skjevheter, både i utviklingen av problemstillingen, i datainnsamlingen og i analysen. Reliabilitet, også kalt pålitelighet, blir bestemt av hvordan målingene er gjort, og hvor nøyaktig man er i den videre behandlingen av datamaterialet (Holme og Solvang 1996:153). Reliabilitet omhandler kvaliteten helt fra innsamlingen, gjennom bearbeidningen og til analysen av data. I alle disse fasene finnes det mange mulige feilkilder, og målefeil vil alltid være til stede, så en kritisk og nøyaktig prosess er viktig (Østbye m.fl. 1997:37).

Hvordan en variabel får en gitt verdi skapes av to ting; den sanne verdi og målefeil. Målefeilene kan være systematiske eller tilfeldige, og reliabiliteten går på tilfeldige målefeil, mens systematiske målefeil vil ha en direkte effekt på dataens validitet (Ringdal 2000:167). Systematiske målefeil forskyver nemlig målingen over til noe annet enn det man er interessert i.

Reliabiliteten kan testes på flere måter; ved å sammenligne uavhengige undersøkelser av samme fenomen, flere forskere kan gjøre samme undersøkelsene på samme tidspunkt eller samme forsker kan gjøre undersøkelsen på flere ulike tidspunkter (Holme og Solvang 1996:153-154). Dersom to forskere koder det samme materialet kan man telle hvor stor andel som er kodet likt. Dette har mest for seg i tilfeller hvor man har flere verdier, siden få verdier kan gi stort samsvar på ren slump. Tilsvarende skal det ved mange verdier foretas en meget god koding for å få høy reliabilitet. Det er ikke tid eller økonomi i de fleste undersøkelsene til å teste reliabiliteten ved sammenligning, re-tester eller at andre sjekker arbeidet, heller ikke i min. I undersøkelser av tekstdata, slik som i min studie, vil reliabiliteten i stor grad avhenge av forskerens egen refleksjon over hvordan datainnsamlingen har foregått, med sikte på å bli bevisst mulige feilkilder (Ringdal 2000:247). For å sikre reliabiliteten har jeg vært konsekvent i kodingen av avismaterialet, og jeg har konkretisert eksempler på artikler i kapittelet om kodeboken, for å forklare hvordan jeg har kodet en viss type artikkel som på en eller annen måte har vært vanskelig. I tillegg kan andre da også se om de ville kommet frem til samme kategorisering. Jeg mener også det er viktig for reliabiliteten at presisering av variablenes verdier diskuteres slik jeg har gjort i både kapittelet om variablene og kodeboken. Ved at alle artiklene er gitt navn ut fra overskrift i avisen, samt at dato, plassering og størrelse er angitt vil det være enkelt for andre å finne frem i materiale, samt sjekke mine valg i kategoriseringarbeidet. Jeg har vært kritisk og nøyaktig i kategoriseringen og designet av innholdsanalysen, slik at høyest mulig reliabilitet er forsøkt sikret. Reliabiliteten blir på denne måten

enklere å sikre i kvantitative innholdsanalyser enn i kvalitative, siden man lettere kan gjøre rede for arbeidsoperasjonene (Østbye m.fl. 1997).

Validiteten er avhengig av hva som er målt, og om det er denne egenskapen man ønsker at problemstillingen skal avklare (Holme og Solvang 1996: 153). Dersom validiteten er god er det en god sammenheng i forholdet mellom hva man faktisk måler og hva problemstillinger er. I innholdsanalyser er det ikke mulig å finne noe mål som forteller hvor godt innholdskategoriseringen samsvarer med virkeligheten, men gyldigheten i min undersøkelse avhenger først og fremst av om jeg faktisk har undersøkt hvordan Fædrelandsvennen og Agderposten har dekket lokalvalgkampen 2007. Så lenge jeg holder fokuset på den politiske dekningen, og særlig det som er direkte rettet mot lokalvalget skal validiteten av undersøkelsen være god. Reliabilitet og validitet er gjensidig avhengig av hverandre i denne type undersøkelse, og totalt sett vil troverdigheten i min undersøkelse avhenge av hvordan jeg har gått frem når jeg har operasjonalisert variablene, kategorisert artiklene og hvordan jeg har brukt analysene.

3.4 Kritikk av innholdsanalyse som metode.

Først og fremst avhenger innholdsanalysens nytte og verdi av at man operasjonaliserer kategorier ut fra et teoretisk perspektiv. Rene deskriptive og frekvens tellende innholdsanalyser uten et teoretisk fundament kan være nyttig i å få frem medias innhold, men gir lite forståelsesgrunnlag for hvorfor innholdet er som det er og de eventuelle virkningene dette har på publikumet (Bruhn Jensen 2002). Et annet viktig punkt i kritikken mot kvantitativ innholdsanalyse er at man deler opp materialet i tekstenheter, hvor det hevdes at de små bitene ikke gir et riktig bilde av helheten. I kvalitativ innholdsanalyse er nettopp forholdet mellom deler og helhet sentral, men hvorvidt dette holder som et argument mot det kvantitative vil avhenge av problemstillingen (Østbye m.fl. 1997). I min undersøkelse kreves det at jeg deler opp teksten i enheter for i praksis å kunne gjennomføre undersøkelsen om hvorvidt det er et lokalt eller nasjonalt preg på lokalvalgsdekningen. Det vises også til et eksempel som ligner min undersøkelse, ved å si at om man ønsker å undersøke den samlede dekningen av en stor utenrikspolitisk hendelse kan et bredt kvantitativt perspektiv kanskje gjøre at man kommer nærmere helheten enn kvalitative stikkprøver i dybden ville gjort. Et annet kritisk punkt kommer fra den hermeneutiske tilnærmingen, som mener at man aldri er nøytral til en tekst. Men dette mener jeg er mer relevant i kvalitative undersøkelser hvor tolkning av ord og tale er viktig. Klassifisering og telling innbyr ikke til særlig subjektive vurderinger. Et siste punkt i kritikken mot kvantitativ innholdsanalyse er at man bare konsentrerer seg om det som kan telles og klassifiseres. Igjen er dette riktig bare et stykke på vei. For at egenskaper i det hele tatt skal kunne klassifiseres systematisk kreves det jo at de defineres på en måte som gjør det mulig. Operasjonaliseringen bestemmer om det er ”enkle” egenskaper som telles; jo mer komplisert kodingen er, jo større krav stilles til koderen (Østbye m.fl. 1997).

4.0 ANALYSE.

Hovedformålet med oppgaven er å undersøke hvordan Fædrelandsvennen og Agderposten dekker lokalvalget med hensyn til den påståtte riksdominansen i lokalvalg. Dette vil jeg søke svar på ved hjelp av en innholdsanalyse av dataen som er innsamlet i kategoriseringen av avisartiklene. Konkret vil det si at datamaterialet bearbeides i SPSS. Analysen begynner med et navnsøk på lokale politiske aktører, hvor antall ganger de er nevnt med navn i Fædrelandsvennen og Agderposten brukes som en indikator på dekningsforholdet. Del 4.2 vil presentere univariate analyser av variablene sak, aktør og arena, og del 4.3 er en bivariat analyse over de samme variablene, men da sammenlignet ut fra hvor de er plassert, størrelse og type av nyhet. Del 4.4 presenterer en mer nyansert modell hvor de artiklene som er genuint lokal- eller rikspolitiske trekkes frem. Del 4.5 ser på om de lokale politikerne snakker om lokal- eller rikspolitikk, om rikspolitikerne er fremtredende på den lokale arena og hvordan fordelingen av den politiske dekningen er over de fire ukene fra valgdagen og tilbake til 10.august.

4.1 Lokale eller nasjonale aktører i avisene?

Som en innfallsvinkel til å undersøke dekningsforholdet mellom lokal- og rikspolitikk i de to avisene har jeg gjort et søk på politiske aktører på Atekst.no, hvor arkivet til både Fædrelandsvennen og Agderposten er tilgjengelig. Jeg har søkt på navnet til partienes 1. og 2. kandidater i Kristiansand i Fædrelandsvennen, og for Arendal i Agderposten i perioden 10. august til 10. september 2007. Et par forutsetninger er tatt, for det første på grunn av den lave dekningsgraden Agderposten har i Kristiansand, og likeså for Fædrelandsvennen i Arendal er kryssøket utelatt. Enkelte testsøk på treff av Arendals kandidater i Fædrelandsvennen og omvendt, har ikke gitt særlig treff, slik at denne dimensjonen trygt kan utelates. Søk på Sps kandidat i Arendal, Kristen Bjormyr, ingen treff i Fædrelandsvennen, men 26 i Agderposten. Likeledes har Mette Gundersen, kandidat for Arbeiderpartiet i Kristiansand, null treff i Agderposten, men hele 30 i Fædrelandsvennen. For det andre søkte jeg på de lokale partienes ledere og nestledere i stedet for kandidater til valg, men det gav også få eller ingen treff. Som eksempel fikk Venstres leder i Kristiansand, Solveig Nilsen ingen treff i Fædrelandsvennen i perioden, det samme gjaldt for Arbeiderpartiets leder i Arendal, Gjermund B. Røysland ved søk i Agderposten. Atekstsøket vil inkludere partienes kandidater til valget, som jo også er de interessante for avisene like før valget, i tillegg til profilerte rikspolitikere. Under presenteres resultatet i to tabeller, hvor den første viser antall treff for de lokale kandidatene i Kristiansand i Fædrelandsvennen og for Arendals kandidater

i Agderposten. Det interessante her er å se om disse to avisene har ulike prioriteringer angående hvem som kommer til i media, altså om det er store avvik pr. parti avisene mellom.

Tabell 2.1 Antall treff pr. artikkel ved søk på lokalpolitikere i Kristiansand i Fædrelandsvennen , og lokalpolitikere i Arendal i Agderposten 10/8-07 - 10/9-07. N = 382. Se vedlegg 2 for navn og antall treff på hver enkelt kandidat.

PARTI: 1. OG 2. KANDIDAT Kristiansand	Treff i Fædrelandsvennen Totalt 181	PARTI: 1. OG 2. KANDIDAT Arendal	Treff i Agderposten Totalt 201
Venstre	6	Venstre	24
Sosialistisk venstreparti	9	Sosialistisk venstreparti	19
Senterpartiet	1	Senterpartiet	26
Kristelig Folkeparti	20	Kristelig Folkeparti:	29
Arbeiderpartiet	32	Arbeiderpartiet:	53
Fremskrittspartiet	8	Fremskrittspartiet	20
Høyre	42	Høyre	29
Pensjonistpartiet	8	Pensjonistpartiet	1
Demokratene	37	Demokratene: Stilte ikke liste ved valget 2007.	0
De grønne	5	De Grønne: Stilte ikke liste ved valget 2007.	0
Rødt:	13	Rødt:	0

		Stilte ikke liste ved valget 2007.	
--	--	---------------------------------------	--

Totalt har Fædrelandsvennen 181 artikler om de lokale kandidatene i Kristiansand, og for Arendals kandidater er det 201 treff i Agderposten.

Antall treff fordelt på parti i Fædrelandsvennen viser en skjev fordeling hva angår dekningsgrad. Senterpartiet har svært lite gjennomslag i Fædrelandsvennen, men kun 1 artikkel som nevner partiets 1. kandidat, og selv marginale partier som Pensjonistpartiet, Demokratene og De Grønne har flere treff på sine kandidater. Partiene med desidert flest treff, og dermed kanskje også mest spalteplass, er Høyre (42 treff), Demokratene (37 treff) og Arbeiderpartiet (32 treff). Tendensen i dette søket er at de største partiene også får mest dekning i Fædrelandsvennen, med det klare unntaket i Demokratene, som er et svært lite parti, men med kandidater som tydeligvis er flinke til å komme til i Fædrelandsvennen. Den enkeltkandidaten med flest treff i Fædrelandsvennen er nemlig Demokratenes Vidar Kleppe med 31 treff, tett fulgt av Mette Gundersen fra Arbeiderpartiet med 30 treff.

Når det gjelder Agderposten er det Arbeiderpartiet som har mest gjennomslag i spaltene, med 53 treff på partiets to kandidater. Det er imidlertid ikke like stor spredning partiene imellom som i Fædrelandsvennen. De fleste kandidatene og partiene som er nevnt i Agderposten ligger mellom 19 til 29 treff. De som faller utenfor er Pensjonistpartiet har kun 1 treff, og som nevnt Arbeiderpartiet med 53 treff. Arendals ordfører Torill Rolstad Larsen (38 treff) har også mer gjennomslagskraft i Agderposten, enn hva Kristiansands ordfører Jan Oddvar Skisland (19 treff) har i Fædrelandsvennen. En grunn til dette er nok at Rolstad Larsen var Ap's førstekandidat i Arendal, mens Skisland ikke stilte til gjenvalg. Hun er også den kandidaten med overlegent mest dekning i Agderposten. Partiene Rødt, De Grønne og Demokratene stilte ikke lister til lokalvalget 2007 i Arendal, derfor er disse utelatt for søket i Agderposten.

I tabellen nedenfor utvides aktørsøket ved at treff på partienes første- og andrekandidat i Arendal og Kristiansand summeres i kolonnen for lokale politikere, og gjennomsnittet av treffene på disse fire politikerne sammelignes med antall treff på to sentrale rikspolitikere fra samme parti. Dette søket er gjort for å se hvordan lokale politikere dekkes i avisene i forhold til sentrale rikspolitikere. Hvem får mest avisdekning? Er det store forskjeller mellom partiene? I tillegg viser tallene i parentes treff på kun førstekandidatene, og muliggjør en sammenligning i forhold til rikspolitikere. Grunnen til at jeg velger å komplisere denne tabellen ved inkludere to mål på lokalpolitikere er for å få frem et

mer nyansert bilde av dekningen, og for å undersøke om forholdet i sammenligningen mot rikspolitkere endres ved å inkludere flere lokalpolitikere i et gjennomsnitt. Jeg forventer nemlig at når også andre kandidater inkluderes vil gjennomsnittet trekkes betydelig ned, siden det gis mye mer dekning av førstekandidatene (se vedlegg 1.1), slik at rikspolitkere da tilsynelatende har en dominans.

Tabell 2.2. Søk på lokale kandidater og profilerte rikspolitkere, totalt antall treff pr. artikkel i Fædrelandsvennen og Agderposten i perioden 10/8 - 10/9-2007. Se vedlegg 3 for fullstendig navnliste og antall treff pr. politiker. N = 404 (N = 502).

PARTI	Lokale politikere: 1. og 2. kandidat i Kristiansand + Arendal /2 (1.kand arendal + 1.kand kristiansand)	Nasjonale politikere: 2 sentrale politikere.	Differansen 1. og 2. kandidat minus rikspolitkere (1. kandidatene minus rikspolitkere)
Venstre	15 (28)	10	5 (18)
Sosialistisk venstreparti	14 (28)	48	- 34 (-20)
Senterpartiet	13 (27)	16	-3 (11)
Kristelig folkeparti	24 (28)	18	6 (10)
Arbeiderpartiet	42 (68)	59	-17 (9)
Fremskrittets partiet	14 (26)	60	-46 (-34)
Høyre	35 (50)	36	-1 (14)
Totalt antall politikere nasjonalt og lokalt	n= 157 (255)	n= 247	

Jeg vil først kommentere **tallene i parentes** i rubrikken for lokale politikere opp mot tallene for treff på rikspolitikere. Tallene i parentes er summen av partiets førstekandidater i Kristiansand og Arendal. Det interessante med denne sammenligningen er å se på tallforholdet mellom lokale- og nasjonale politikere. I denne tabellen ser man at Venstre, SV, KrF, Ap og Høyre alle har flest treff på sine lokale kandidater, sammenlignet med treff på de nasjonale politikerne fra samme parti. Dette er kanskje ikke overraskende siden søket er gjort i regionale aviser, men likevel har da Fremskrittspartiet og SV som de eneste to partiene flere treff på sine rikspolitikere. Det er totalt sett veldig lik fordeling mellom artikler som nevner lokale- og nasjonale politikere, med henholdsvis 255 og 247 treff. Det er noen flere treff på de lokale 1. og 2. kandidatene. Antall treff totalt varierer fra Arbeiderpartiets 127, og ned til Venstres 38, så spredningen er på hele 89 treff. Dette kan være et tegn på partienes gjennomslagskraft i avisene, men kan også være gjenspeiling av hvem som sitter i posisjon, samt partistørrelse. Større partier og partier i posisjon har lettere tilgang til media enn små opposisjonspartier som Venstre og KrF. Partiet Rødt, De Grønne, Demokratene og Pensjonistpartiet er utelatt fordi de ikke stiller liste i Arendal kommune.

For å bygge videre på denne tabellen har jeg inkludert et søk hvor jeg har summert treffene på både 1. og 2. kandidat i Kristiansand og Arendal, og **tallene uten parentes** i tabellen er gjennomsnittet av summen til disse fire kandidatene. Delsummene i hver rubrikk er nå blitt betydelig lavere sammenlignet med tallet i parentesene. Det skyldes at 2. kandidatene i begge byene generelt har få treff, så en eventuell riksdominans vil komme tydeligere frem når disse er inkludert. Tendensen til at FrP og SV har lite treff på sine lokalpolitikere er blitt enda klarere i dette tallmaterialet, mens det nye som kommer frem i denne tabellen er at også Arbeiderpartiet har ganske stor overvekt av treff på sine rikspolitikere. FrP og SV har da størst forskjell på antall treff på sine kandidater lokale og sentralt, som tabellen viser har FrP i gjennomsnitt 14 treff på 1. og 2. kandidatene, mens de har hele 60 treff på rikspolitikere i de samme to avisene i samme periode. 1. og 2. kandidatene til SV har også et gjennomsnittstreff på 14, mens rikspolitikere har 48 treff. Arbeiderpartiet har 42 treff lokalt når 2. kandidatene også er tatt med, mens det er 59 på rikspolitikere. Differansen er størst for FrPs del med hele 46 treff som skiller de lokale fra de nasjonale aktørene, for SV er det samme tallet 34 og for Ap 17. I den andre enden av skalaen finnes de partiene som har flest treff på 1. og 2. kandidatene lokalt. Det gjelder først og fremst KrF, med 24 treff på disse, sammenlignet med 18 treff på partiets sentrale politikere. Det samme gjelder Venstre som har 15 treff mot 10 på rikspolitikere. Den største differansen i 1. og 2. kandidatenes favør har KrF, hvor de lokale har 6 flere treff. Høyre og Senterpartiet danner da midtseksjonen i denne fordelingen, hvor rikspolitikere i Høyre kun har 1 treff mer enn 1. og 2. kandidatene, men henholdsvis 36 mot 35 treff i perioden.

Treff på Senterpartiets kandidater lokalt mot nasjonalt skiller også kun 3 treff, hvor 13 på de lokale og 16 på partiets nasjonale politikere.

Tabell 2.3 Fra de mest lokallorienterte partiene til de riksfokuserte. Tall uten parentes er sammenligning antall 1. og 2. kandidat - rikspolitikere, tall i parentes er kun førstekandidatene - rikspolitikere.

	<u>Lokallorienterte</u>				<u>Riksorienterte</u>		
Parti	Krf	V	H	Sp	Ap	Sv	FrP
Diff. treff lokale - rikspolitike re	6 (10)	5 (18)	- 1 (14)	- 3 (11)	-17 (9)	- 34 (-20)	- 46 (-34)

Her er partiene sortert fra de som har flest treff på 1. og 2. kandidatene lokalt til de som har flest på rikspolitikerne, og dermed kommer differansene tydeligere fram. Verdien 0 vil her bety likt antall treff på rikspolitikere og 1. og 2. kandidatene. Høyre er de som kommer nærmest, med kun ett treff mer på rikspolitikerne. Det er betydelig større antall treff på rikspolitikere på siden hvor Ap, SV og FrP ligger, enn på lokalpolitikere på venstre side i tabellen, altså at de negative tallene er større enn de positive. Det vil si at totalt sett er det mer treff på rikspolitikere enn lokalpolitikere når alle fire kandidatene er inkludert i tallmaterialet. At FrP og SV klart utpeker seg som riksfokuserte partier kommer enda tydeligere frem i tallene som sammenligner rikspolitikerne mot kun 1. kandidatene, altså tallene i parentes. Her viser tabellen at kun disse to partiene har negative tall, det vil si at treff på rikspolitikere er større enn treff på 1.kandidatene. Arbeiderpartiet utmerker seg også ved at søket kun på 1. kandidatene gir et positivt utslag, altså at treff på disse overstiger treff på rikspolitikere fra samme parti. Det viser at førstekandidatene har et mye større antall treff enn andrekandidatene, for når disse inkluderes har rikspolitikerne 17 flere treff (se vedlegg 3). Når man derimot sammenligner forholdet mellom tallene i parentes viser det at 1. kandidatene har langt flere treff enn rikspolitikerne, siden det da kun er FrP og SV som har negative tall. Dette kan tyde på at førstekandidatene får uforholdmessig mer dekning i avisene i forhold til andrekandidatene, og at et gjennomsnitt av disse treffene gir et helt annet bilde på dekningsforholdet.

Oppsummert er det viktigste resultatet av dette søket at avisene har ulike prioriteringer over hva de dekker, og skrekkbilde av at regions- og lokalavisene kun dekker det moderpartiene spyr ut av valgmateriale er ikke tilfelle i Fædrelandsvennen og Agderposten. Resultatet av sammenligningen mellom lokal- og riksaktører viser at dersom begge de lokale kandidatene sammenlignes med rikspolitikerne gir det et bilde hvor rikspolitikerne dominerer. Dersom kun treff på førstekandidatene inkluderes skifter dette over til at lokalpolitikere totalt sett får flest treff. Forskjellene blir tydeligere ved kun å inkludere førstekandidatene, differansen på lokalpolitikere minus rikspolitikerne blir altså større – i lokalpolitikernes favør.

4.2 Lokale saker, aktører og arenaer dominerer.

Totalt er det 655 artikler med i innholdsanalysen, 313 er fra Fædrelandsvennen og de resterende 342 er fra Agderposten. 410 av artiklene er fra 10. - 31. august, mens 245 er fra de ti første dagene av september.

Er det lokalpolitikk eller rikspolitikk som dominerer Fædrelandsvennen og Agderpostens dekning av lokalvalgkampen? Ved hjelp av variablene sak, aktør og arena vil jeg kunne svare på problemstillingen. Den univariate analysen av de mest sentrale variablene vil kun vise fordelingen og modusen for den enkelte variabel.

Tabell 3.1. Fordeling på variabel 8 «Hva handler artikkelen om»? $N = 655$.

Lokalpolitikk	69 %
Rikspolitikk	28 %
Kombinasjon/lik fordelt	3 %
	100 %

Denne variabelen skal måle hva artikkelens hovedsakfelt er, lokalpolitikk eller rikspolitikk. Fordelingen av de 655 artiklene viser at 69 % av artiklene handler om lokalpolitikk (modus), mens 28 % er om rikspolitikk. Svært få artikler er kodet som kombinasjon, noe jeg har vært bevisst på siden poenget med undersøkelsen faller bort dersom denne verdien hadde blitt stor (se også

metodekapittelet). I de videre analysene utelates kombinasjonsverdien siden den er såpass liten som 20 enheter, og jeg konsentrerer tabellene rundt det interessante i min oppgave, nemlig forholdet mellom det lokalpolitikk og rikspolitikk.

Tabell 3.2. Fordeling på variabel 9 "Hvor rapporterer artikkelen fra"? N = 655

Lokal arena	77 %
Nasjonal arena	22 %
Annet	1 %
	100 %

Denne variabelen skal fange opp hvor saken og artikkelen refererer/rapporterer fra. Også her ser man at den lokale arena (modus) dominerer med 77 %, mot den nasjonale arenas 22 %. Verdien «annet» refererer her til artikler fra internasjonal arena, og siden det er svært få artikler som har fått denne verdien, utelates verdien i de videre analysene.

Tabell 3.3. Fordeling på variabel 10 «Hvem er aktør i artikkelen»? N = 655

Lokalpartipolitisk aktør	59 %
Rikspartipolitisk aktør	17 %
Kombinasjon/lik fordelt	3 %
Ansatt i lokaladministrasjonen	5 %
Regjeringsmedlem/ Stortingsrepresentant	8 %
Andre	8 %
	100 %

Frekvensfordelingen på aktørvariabelen viser at artiklene domineres av lokale politikere, i hele 59 % av artiklene er nemlig denne gruppen hovedaktør ved at de er omtalt eller intervjuet. Rikspolitikere er hovedaktør i 17 % av de 655 artiklene, mens kombinasjonsverdien igjen er lav, med 3 %. I artikler hvor det både er lokal- og rikspolitikere har jeg gått etter hovedandelsmetoden,

slik at kombinasjonsverdien her viser de artiklene hvor aktørene har fått like mye spalteplass, og det dermed ikke har vært mulig å si at det er enten eller. Ansatte i lokaladministrasjonene er lite fremtredende med kun 5 %, mens regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter er hovedaktører i 8 % av artiklene. Kombinasjonsverdien utelates i senere analyser, og variabelen vil reduseres til to verdier, lokalpolitikere og rikspolitikere ved at lokalpolitikere og ansatte i administrasjonen utgjør førstnevnte, og rikspolitikere med regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter utgjør sistnevnte. Dette kommer jeg tilbake til senere. En annen interessant dimensjon en slik type innholdsanalyse vil være om dagsordenmakten kunne måles. Variabel 11, oppfølging, er et forsøk på dette, men selve kategoriseringen av en slik tidsdimensjonen er ikke lett. Denne variabelen har nok ikke fungert i praksis slik den var ment i teorien, for jeg kategoriserte kun de artiklene som mer eller mindre direkte henviste til andre debatter i tv eller aviser. Fordelingen på denne variabelen viser også at lite av mitt avismateriale er oppfølging fra andre medier, 89 % er har fått verdien ikke-oppfølging slik jeg har klart å kategorisere det. Denne variabelen utelates fra den videre analysen. Når det gjelder fordelingen på de andre variablene, se vedlegg 4.

4.3 Lokalpolitikk i forhold til artikkelens plassering, størrelse og type.

I denne delen vil jeg presentere resultatet av de bivariate analysene. Variablene sak (v9), aktør (v10) og arena (v11) blir målt opp mot tre bakgrunnsvariabler; hvor i avisen artikkelen er plassert (v6), type nyhet (v7) og rubrikk størrelse (v8). Bivariat analyse innebærer at man ser på sammenhengen mellom to og to variabler. Av naturlige eller mer tekniske årsaker vil man som oftest kalle en variabel avhengig og den andre uavhengig. Det interessante er dermed hvordan enhetens verdi på den avhengige variabelen varierer avhengig av hvilken verdi enheten har på den uavhengige variabelen (Holme og Solvang 1996). Det er forskjellige måter å gjøre bivariate analyser på, avhengig av variablenes målenivå. Ved nominale variabler brukes krysstabellanalyser, og det vil jeg gjøre her. Først presenteres de bivariate analysene av variabel 8 «hovedsaksfelt» mot hvor mye plass den har fått i avisen, hva slags type artikkel det er og hvor den er plassert.

Tabell 4.1 Krysstabellanalyse av variabel "hovedsakfelt" og "størrelse". Lokalpolitikk = 1 Rikspolitikk = 2. Enspalter = 1 osv til femspalter eller mer = 5. N = 638 (liten n).

Hovedsaksfelt

Størrelse	Lokalpolitikk	Rikspolitikk
Enspalter	22 %	50 %
Tospalter	24 %	16 %
Trespalter	17 %	17 %
Firespalter	18 %	11 %
Femspalter eller mer	19 %	6 %
Totalt	100 % (453)	100 % (185)

Pearsons R -0,255 Sign. 0,000.

Tabell 4.2 Krysstabellanalyse av variabel "hovedsakfelt" og "type nyhetsstoff". Lokalpolitikk = 1 Rikspolitikk = 2. Nyhetsartikkel = 1 Kommentar = 2. N = 638.

Hovedsaksfelt

Type nyhet	Lokalpolitikk	Rikspolitikk
Nyhetsartikkel	88 %	78 %
Kommentar	12 %	21 %
Total	100 % (453)	100 % (185)

Pearsons R 0,119 Sign. 0,003

*Tabell 4.3 Krysstabellanalyse av variablene "hovedsaksfelt" og "artikkelens plassering".
 Lokalpolitikk = 1 Rikspolitikk = 2. Førstesiden = 1, henvisning førstesiden = 2 Nyhetsartikkel = 3
 Kommentar = 4 Kultur = 5 Leder = 6. N = 638.*

Hovedsaksfelt

Plassering	Lokalpolitikk	Rikspolitikk
Førstesiden	5 %	1 %
Henvisning førstesiden	7 %	3 %
Nyhetsartikkel inne i avisen	73 %	71 %
Kommentar	4 %	5 %
Kultursidene	3 %	3 %
Leder	7 %	16 %
Total	100 % (453)	100 % (185)

Phi 0,180 Sign. 0,001

Den første tabellen viser at rikspolitikk dominerer 50 % av ènspalterne i avisene, mens lokalpolitikk er tema i 22 % av disse. En slik overvekt av rikspolitikk i de små artiklene er naturlig siden både Fædrelandsvennen og Agderposten gjengir små notiser fra NTB og lignende, og som undersøkelsen jo viser handler disse i stor grad om rikspolitikk. De største artiklene på fem spalter eller mer domineres derimot av lokalpolitiske saker, med 19 % mot rikspolitikkens 6 %. Den neste tabellen viser en sammenligning av lokal- og rikspolitikk opp mot type artikkel, enten nyhet eller kommentarstoff. 88 % av lokalpolitikken omtales i nyhetsartikler, mens 12 % i kommentarstoffet i avisen. For rikspolitikkens del er fordelingen henholdsvis 78 % og 21 %. Overvekten av rikspolitikk i kommentarstoffet kan indikere at jeg ville kommet frem til en annen konklusjon om jeg kunne hadde analysert denne typen nyhet. Den siste tabellen viser sammenhengen mellom lokal- og rikspolitikk, mot dens plassering i avisen. Politikk generelt er dårlig førstesidestoff, selv like før valgkampen. Lokalpolitikken har imidlertid litt større andel av hovedoppslagene enn rikspolitikken, med henholdsvis 5 % mot 1 %. De politiske artiklene blir i hovedsak presentert inne i avisen, uten særlige henvisninger på førstesiden. Lederartiklene i de to avisene handler derimot mer om rikspolitikk enn lokalpolitikk, henholdsvis 16 % mot 7 %. Det at rikspolitikken er mer å finne i

kommentarstoffet enn lokalpolitikken vises også i den siste tabellen, og at forskjellene i stor grad skyldes at rikspolitikken som tema er vanligere i lederartiklene.

De neste tre tabellene presenterer de bivariate analysene av variabel «arena» opp mot de samme tre bakgrunnsvariablene; hvor artikkelen starter, hva slags type stoff og rubrikkstørrelse.

Tabell 4.4 Krysstabellanalyse av «arena» mot «hvor artikkelen starter». Lokal arena = 1 Riks arena = 2. Førstesiden = 1, henvisning førstesiden =2 Nyhetsartikkel =3 Kommentar =4 Kultur = 5 Leder =6. N=652.

Hvor rapporterer artikkelen fra?

Plassering	Lokal arena	Riks arena
Førstesiden	5 %	1 %
Henvisning på førstesiden	8 %	0 %
Nyhetsartikkel inne i avisen	70 %	75 %
Kommentar	5 %	6 %
Kultursidene	4 %	1 %
Leder	8 %	17 %
Totalt	100 % (508)	100 % (144)

Phi 0,212 Sign. 0,000

Tabell 4.5 Krysstabellanalyse av «arena» mot «type artikkel». Lokal arena = 1 Riks arena = 2. Nyhetsartikkel =1 Kommentarstoff =2. N=652.

Hvor rapporterer atikkelen fra?

Type artikkel	Lokal arena	Riks arena
Nyhetsartikkel	86 %	78 %
Kommentarstoff	14 %	22 %
Totalt	100 % (508)	100 % (144)

Pearsons R 0,093 Sign. 0,018

Tabell 4.6 Krysstabellanalyse av «arena» mot «rubrikkstørrelse». Lokal arena = 1 Riks arena = 2. Enspalter =1 osv til femspalter eller mer =5. N=652.

Hvor rapporterer artikkelen fra?

Rubrikk størrelse	Lokal arena	Riks arena
Enspalter	22 %	60 %
Tospalter	24 %	13 %
Trespalter	18 %	13 %
Firespalter	17 %	8 %
Femspalter eller mer	18 %	6 %
Totalt	100 % (508)	100 % (144)

Pearsons R 0,140 Sign. 0,000

Den første tabellen viser at også at når det er snakk om den lokale arena er dette for det meste representert i nyhetsartikler inne i avisen, med 70 %. Det gjelder også for den rikspolitiske arena, hvor 75 % av disse artiklene kommer inne i avisen i vanlige nyhetsartikler, uten hovedoppslaget eller henvisninger på førstesiden. Når det gjelder førstesiden er det likevel den politiske artikkelen fra den lokale arena som får mest plass. 5 % av førstesiden og 8 % av andre henvisninger på førstesiden handler om den lokalpolitiske arena, mens de samme tallene for rikspolitikk er henholdsvis 1 % og 0 %. Den andre tabellen er en sammensetning av arena mot type nyhetsstoff. Her dominerer nyhetsartikler over kommentarstoff, 86 % av artikler om den lokale politiske arena er nyhetsstoff, og 14 % kommentarstoff. For den rikspolitiske arena er tallene 78 % og 22 %. Dette bekrefter funnet fra tabellene over, om at rikspolitikk har den største delen av kommentarstoffet, både når det gjelder sak og arena. Den siste tabellen viser type arena mot størrelsen på artikkelen. Også her dominerer den rikspolitiske arena de minste artiklene i avisene hvor hele 60 % av enspalterne er fra denne, mens lokalpolitisk arena dominerer de største artiklene. 18 % av de største artiklene, altså femspalter eller større, handler om den lokalpolitiske arena, mens kun 6 % om den rikspolitiske. Inkluderes også artiklene som går over firespalter så kommer det enda klarere frem at 35 % av artiklene om lokalpolitisk arena er firespalter eller større. For artikler om den rikspolitiske arena er det samme tallet 14 %.

De siste tre tabellene viser variabelen aktør opp mot de samme tre bakgrunnsvariablene. Det jeg dermed ønsker å finne ut er hvem som får mest spalteplass, i hva slags type nyheter de ulike aktørene dominerer og hvor dette stoffet er plassert i avisene.

Tabell 4.7 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «hvor starter artikkelen». N=636.

Aktør					
Plassering	Lokalpolitikker	Rikspolitiker	Ansatte adm.	Regjering/ stortingrep.	Andre
Førstesiden	3 %	3 %	18 %	0 %	4 %
Henvi- sing førstesiden	7 %	4 %	6 %	2 %	6 %
Nyhetsartikkel inne i avisen	74 %	68 %	67 %	74 %	72 %
Kommentar	4 %	7 %	3 %	0 %	11 %
Kultursidene	3 %	0 %	0 %	8 %	8 %
Leder	8 %	18 %	6 %	16 %	0 %
Totalt	100 % (386)	100 % (114)	100 % (33)	100 % (50)	100 % (53)

Phi 0,333 Sign. 0,000

Tabell 4.8 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «type stoff». N=636.

Aktør					
Type artikkel	Lokal politiker	Riks politiker	Ansatte adm.	Regjering/ stortigsrep.	Andre
Nyhetsartikkel	87 %	75 %	91 %	84 %	89 %
Kommentar	13 %	25 %	9 %	16 %	11 %
Total	100 % (386)	100 % (114)	100 % (33)	100 % (50)	100 % (53)

Phi 0,233 Sign. 0,000

Tabell 4.9 Krysstabellanalyse av «aktør» mot «rubrikkstørrelse». N=636.

Aktør

Størrelse	Lokalpolitikker	Rikspolitikker	Ansatte adm.	Regjering/ stortingsrep.	Andre
Enspalter	23 %	55 %	24 %	48 %	19 %
Tospalter	24 %	13 %	30 %	18 %	17 %
Trespalter	17 %	14 %	21 %	16 %	23 %
Firespalter	17 %	10 %	6 %	8 %	30 %
Femspalter eller mer	19 %	8 %	18 %	10 %	11 %
Totalt	100 % (386)	100 % (114)	100 % (33)	100 % (50)	100 % (53)

Phi 0,333 Sign. 0,000

Den første tabellen viser at når det gjelder politiske aktører mot hovedoppslagene i avisene er det de ansatte i administrasjonen som dominerer her med 18 %. Lokal- og rikspolitikere har hver for seg 3 % av hovedoppslagene i perioden. Det er ingen regjeringsmedlemmer eller stortingsrepresentanter har førstesiden alene i en sak i valgkampperioden. Denne aktørgruppen har derimot 74 % av treffene i nyhetsartiklene inne i avisen, omtrent på lik linje med alle aktørgruppene. Rikspolitikere sammen med stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer får størst plass i lederartiklene, med henholdsvis 18 % og 16 %. Til sammenligning handler kun 8 % av lederne om lokalpolitikere og 6 % om ansatte i lokaladministrasjonene. Den neste tabellen her viser at ansatte i lokaladministrasjonen nesten ikke er tilstede som aktør i kommentarstoffet, mens rikspolitikere er det i større grad enn lokalpolitikerne. Den siste tabellen viser at rikspolitiske aktører omtales mest i avisenes mindre artikler, og bekrefter funnene som viste at rikspolitikken som tema i dominerer de minste artiklene, og lokalpolitikken de største. Likeså omtales lokalpolitikere og ansatte i lokaladministrasjonen mest i de største artiklene, selv om begge disse gruppene har flest treff på de minste artiklene, og mindre etter hvert som artiklene blir større. En grunn til dette kan være at større artikler ofte har flere enn én aktør, og dermed blir det en utjevning når man ser på prosentandelen på de største artiklene.

Oppsummert er de viktigste funnene i den bivariate analysen at lokalpolitikk, lokal arena og lokale politikere dominerer avisenes største artikler, mens rikspolitikk, politikere og nasjonalarena i stor grad nevnes i mindre artikler. Det er også generelt veldig lite politikk på førstesidene som hovedoppslag eller i form av andre henvisninger, men lokalpolitikk har likevel en noe større representasjon her enn rikspolitikken. Leder og kommentarstoffet er derimot mer orientert mot den nasjonale arena og det nasjonale politiske spillet, enn lokalpolitikken, og en analyse kun av dette avismateriale ville gitt et helt annet funn på forholdet lokalpolitikk versus rikspolitikk i avisenes dekning.

4.4 De genuint lokal- og rikspolitiske artiklene.

For å få frem et mer nyansert bilde av dimensjonen lokalt versus riks, reduseres verdiene til lokalt (1), kombinasjon (2) og nasjonalt (3) på hver av de tre sentrale variablene.

Den viktigste variabelen, enten lokal- eller rikspolitikk som hovedsaksfelt, er uendret siden den opprinnelig inneholdt tre verdier. Lokalpolitikk er tema i 69 % av artiklene, mens rikspolitikken er tema i 28 %. Kombinasjonsverdien er lav, med 2,6 %. Variabelen som måler arena er også uendret, siden den også inneholder lokalt, nasjonalt og kombinasjon. Lokal arena er dominerende i 77 % av artiklene, mens 22 % av artiklene rapporterer fra nasjonale arenaer. Kombinasjonsverdien er på 1 %. Aktørvariabelen endres fra opprinnelig seks ulike verdier, som nå er redusert til tre. Lokal aktør vil nå bety lokalpolitikere og ansatte i lokaladministrasjonen, riksaktør betyr rikspolitikere, samt regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter. Kombinasjonsverdien omfatter også verdien andre. I tabellform ser aktørvariabelen nå slik ut:

Tabell 5.1 Fordelingen på aktørvariabelen når redusert fra seks til tre verdier. N = 655.

Verdi	Prosent
Lokal aktør	64 %
Kombi	11 %
Riks aktør	25 %
Total	100 %

De tre variablene sak, aktør og arena har nå alle tre verdier. Dersom man forutsetter at dette kan rangeres fra lokalt (verdi 1) > kombinasjon (verdi 2) > nasjonalt (verdi 3) i et en eller mindre naturlig rekkefølge etter logikken i min undersøkelse, kan disse brukes og tolkes som ordinale variabler. Det er da også viktig å være oppmerksom på at tallet i seg selv ikke betyr noe, men hvilken verdi tallet representerer. I tabellen under er de nye, manipulerede variablene sak, aktør og arena slått sammen i en ny variabel for å kunne trekke ut de genuint lokale og nasjonale dimensjonene. Verdien 3 i tabellen viser det avisstoffet som er kategorisert som lokalt (1) på alle tre variablene, altså artikler som handler om en lokal sak, med en eller flere lokale politikere på en lokal arena. Verdi 9 er nå verdien for det stoffet som er kategorisert som rene rikspolitiske sakene, altså stoff som omhandler både en nasjonal sak, politiker og arena, og da har verdi 3 på alle de tre dimensjonene. Ved hjelp av denne nye variabelen er det mulig å få frem et mer nyanser bilde, hvor verdi 6 nå er kombinasjonsverdien.

Tabell 5.2 Sammenslåing av variabel sak, aktør og arena. N=655.

Verdi	Frekvens	Prosent	Akumulert prosent
3 Ren lokal	396	60 %	60 %
4	49	8 %	68 %
5	28	4 %	72 %
6 Kombi	12	2 %	74 %
7	34	5 %	79 %
8	15	3 %	82 %
9 Ren riks	121	18 %	100 %
Total	655	100 %	

Gj.snitt 4,6 Median 3

Artikler som er kategorisert med en lokalpolitiker som snakker om lokalpolitikk på en lokal arena er tilfelle i 60 % av artiklene, dette er hva jeg vil kalle genuint lokale artikler. De genuint nasjonale artiklene utgjør 18 % av de 655 enhetene. Akkumulert prosent viser at 75 % av artiklene omhandler lokalpolitikk og opp mot kombinasjonsverdien, mens de resterende 25 % da omhandler artikler fra kombinasjonsverdien til rikspolitikk. Dette viser klart og tydelig at lokalpolitikk er dominerende I avisene like før valgkampen.

4.5 Lokalpolitikere og lokalpolitiske saker.

De tre omkodete variabelen sak, aktør og arena gir ni mulige kombinasjoner i en krysstabellanalyse, og jeg velger her å se på to av disse som jeg finner interessant. Den første vil jeg bruke til å belyse om lokalpolitikere snakker om lokalpolitiske eller rikspolitiske saker, og den neste er hvorvidt rikspolitikere er en fremtredende aktør på den lokale arena.

4.5.1 Snakker lokalpolitikere om lokal- eller rikspolitikk?

Det er naturlig å tro at lokalpolitikere i all hovedsak uttaler seg om lokalpolitikk, og at rikspolitikere uttaler seg om rikspolitikk. Er det en tendens min innholdsanalyse kan bekrefte? En av Johanssons hypoteser i innholdsanalysen av svenske aviser var tvert om at det er de rikspolitiske temaer som er i fokus, også i medias dekning av lokalvalgkampen. Etter analysen ble imidlertid denne hypotesen avkreftet (Johansson 2006:5). Ved å sammenligne de omkodete variablene på sak, arena og aktør kan jeg se om hvorvidt artikler med lokalpolitikere handler om lokalpolitikk også i Fædrelandvennen og Agderposten.

Tabell 6.1 Sammenligning av variabel saksfelt mot aktør. Lokalpolitikk = 1 Rikspolitikk = 2. Lokal aktør = 1 Riksaktør = 2. N = 574 (liten n).

Hovedsaksfelt

	Lokalpolitikk	Rikspolitikk
Lokal aktør	97 %	8 %
Riks aktør	3 %	92 %
Totalt	100 % (411)	100 % (163)

Pearsons R 0,889 Sign. 0,000

Lokalpolitikk som tema og lokalpolitikere har en helt klar korrelasjon, det samme gjelder for rikspolitikk og rikspolitikere. Det klynger seg sammen, men hele 97 % av artiklene med lokalpolitisk innhold inneholder også en lokal aktør, enten politiker eller fra administrasjonen. For rikspolitikken er det også helt tydelig, med 92 % av artiklene med et rikspolitisk innhold har også en rikspolitisk aktør og/ eller et regjeringsmedlem eller en stortingsrepresentant. Analysen viser i tillegg at når lokalpolitikk er tema er det i 3 % av tilfellene en rikspolitiker som dominerer denne

artikkelen. Når temaet er rikspolitikk er det litt flere lokalpolitikere som dominerer, nemlig 8 % av artiklene har denne kombinasjonen.

4.5.2 Er rikspolitikere fremtredende på den lokale arena?

Riksdominans argumentet ser også på at rikspolitiker stjeler oppmerksomhet fra de lokale kandidatene som jo valget i hovedsak skulle handle om, og ved å kombinere de manipulerede variablene som skiller mellom lokal og nasjonal arena, samt lokale og nasjonale aktører kan jeg undersøke om det er de lokale politikerne som dominerer den lokale arena, eller er rikspolitikerne mer fremtredende også på den lokale arena? Også her vil jeg følge opp resultatet med en lik tabell med eksempler på tilfellene i stedet for tallene som presenteres i den første tabellen.

Tabell 6.2 Sammenligning av variabel aktør mot arena. Lokalpolitiker = 1 Rikspolitiker = 2. Lokal arena = 1 Riks arena = 2. N = 580 (liten n).

Aktør

	Lokalpolitiker	Rikspolitiker
Lokal arena	99 %	23 %
Riks arena	1 %	77 %
Totalt	100 % (419)	100 % (161)

Pearsons R 0,812 Sign. 0,000

Tallmaterialet viser veldig tydelig at lokale politikere nærmest er nærmest ikke tilstede i artikler fra den nasjonale arena. Hele 99 % av artiklene som omhandler en lokalpolitiker er på/fra den lokale arena. Rikspolitikerne er derimot mer fremtredende på den lokale arena, i og med at flere av disse er på valgkampturné i forbindelse med lokalvalget, men likevel er tre av fire artikler som handler om våre rikspolitikere fra den nasjonale arena.

Tabell 6.3 Eksempler på kombinasjoner av aktør og arena.

	Lokal aktør	Nasjonal aktør
Lokal arena	Omtale av Skisland's avgang som ordfører.	Erna Solberg på valgkampåpning i Kristiansand.
Nasjonal arena	Lokale politikere går til stortinget med et forslag, protest osv.	Artikkel om Lars Sponheims innlegg i spørretimen i Stortinget.

4.5.3. Fokus i den politiske dekningen over tid.

Ved å omkode dato variabelen til fire uker gjør det mulig å se om fokus på lokalpolitikk og rikspolitikk skifter utover i perioden. Undersøkelsen min har allerede vist at lokalpolitikken som saksfelt dominerer det totale innholdet, men det er interessant å se hvordan det fordeler seg utover de fire ukene innholdsanalysen min går over. Ukene er delt inn fra 10.august til 10.september, hvor uke 1 er uken fra 10.august osv.

Tabell 6.4 Fokus på dekningsforholdet mellom lokalpolitikk og rikspolitikk delt inn i uker. Uke 1=1 Uke 2=2 Uke3=3 Uke 4=4. Lokalpolitikk =1 Rikspolitikk = 2. N = 629 (liten n)

UKE

Hovedsaksfelt	Uke 1	Uke 2	Uke 3	Uke 4
Lokalpolitikk	59 %	66 %	80 %	73 %
Rikspolitikk	41 %	34 %	20 %	27 %
Totalt	100 % (103)	100 % (143)	100 % (162)	100 % (221)

Pearsons R -0,116 Sign. 0,003

Tallene her viser at i tillegg til at lokalpolitikken dominerer den politiske dekningen i måneden før valget, så økes også fokuset på lokalpolitikken jo nærmere valget man kommer. Det er en jevn økning i lokalpolitisk stoff fra uke 1 til den siste uken i august, som her er uke 3, hvor hele åtte av ti

slik artikler om lokalpolitikk. Den siste uken før valget går andel lokalpolitikk litt ned, men det er fremdeles helt dominerende i den politiske dekningen.

Tabell 6.5 Fokus på dekningsforholdet mellom lokal aktør og riks aktør delt inn i uker. Uke 1=1 Uke 2=2 Uke3=3 Uke 4=4. Lokal aktør =1 Riks aktør = 2. N =576 (liten n).

Aktør	Uke 1	Uke 2	Uke 3	Uke 4
Lokal aktør	50 %	68 %	80 %	79 %
Riks aktør	50 %	32 %	20 %	21 %
Totalt	100 % (93)	100 % (113)	100 % (152)	100 % (200)

Pearsons R -0,208 Sign. 0,000

Tabell 6.6 Fokus på dekningsforholdet mellom lokal arena og riks arena delt inn i uker. Uke 1=1 Uke 2=2 Uke3=3 Uke 4=4. Lokal arena =1 Riks arena = 2. N =643 (liten n).

Arena	Uke 1	Uke 2	Uke 3	Uke 4
Lokal arena	71 %	74 %	81 %	82 %
Riks arena	29 %	26 %	19 %	18 %
Totalt	100 % (104)	100 % (147)	100 % (165)	100 % (227)

Pearsons R -0,107 Sign. 0,007

Også disse analysene viser at lokalpolitikk generelt får mer dekning utover i valgkampen. Tabell 6.5 viser at lokale og nasjonale aktører har like stor dekning den første uken av perioden, deretter får lokale aktører stadig mer spalteplass, på de nasjonale aktørenes bekostning, når det nærmer seg valgdagen. Utviklingen er lik som den man ser når man bytter ut aktør med sak, nemlig at toppen nås i uke tre, men her faller det kun ett prosentpoeng til den siste uka slik at lokale aktører er i hele 79 % av artiklene den siste uken før valget. Når man ser på dekningen av arena i løpet av de fire ukene bekrefter det de to forrige tabellene viser, ved at den lokale arena får mer dekning når valgdagen nærmer seg. Tendensen til at det lokale dominerer er klarest i den siste tabellen – den lokale arena dominerer fra første uke, og differansen stiger for hver uke og toppe seg i siste uken. Likt for alle tre funnene er at den totale dekningen av politikken øker også når valgdagen nærmer seg. I tabell

6.4 blir det klart når man ser at totalen i uke én er 103 og det stiger frem til uke fire til hele 221 artikler totalt.

Oppsummert viser kapittelets analyser at lokalpolitikere som aktør er sterkt korrelert med lokalpolitikk som tema i artiklene, så sterkt at i over 9 av 10 artikler om lokalpolitikk er det en lokalpolitisk aktør. For det andre viser det seg at lokalpolitikere og den lokalpolitiske arena er enda sterkere korrelert, hvor det i 99 % av artiklene som handler om en lokalpolitiker også er fra den lokale arena. Den siste analysen viser at fokuset på dekningen av lokalpolitikk styrkes utover i perioden, mens rikspolitikken får mindre og mindre plass. Sett under ett gir alle disse analysene resultater som viser tendenser til det motsatte i forhold til teorier og antagelser om riksdominans i lokalvalget og dekningen av denne. Det vil bli ytterligere drøftet i kapittelet under.

5. DRØFTING.

I dette avsluttende kapittelet vil jeg begynne med oppgavens begrensninger i forhold til utfordringen det har vært å operasjonalisere lokalpolitikk og rikspolitikk. Deretter følger oppsummering av de viktigste funnene i aktørsøket på Atekst.no, samt en drøfting av disse. Kapittel 5.3 inneholder en oppsummering og drøfting av funnene i innholdsanalysen, hvor jeg setter min undersøkelse i sammenheng med teori og andre studier. Kapittel 5.4 vil ta opp andre mulige vinklinger på undersøkelsen, som kan gjøres selvstendig eller som en fortsettelse av dette arbeidet

5.1 Oppgavens begrensninger.

Å få til et godt operasjonaliserbart skille mellom lokalpolitikk og rikspolitikk ville i seg selv være et mulig emne til masteroppgaven. Det er et vanskelig skille å dra, og det har vært den største utfordringen i oppgaven. De tre styringsnivåene vi har i Norge er såpass gjensidig avhengig av hverandre og på alle måter den andres forutsetning, slik at et skille via oppgavefordeling ikke er så enkelt. Jeg har tatt utgangspunkt i et oppgaveperspektiv for å gjøre denne undersøkelsen, men det finnes også andre alternativer for en slik kategorisering. For eksempel kunne man ha kategorisert ut fra hvem som tar initiativ til en gitt sak i lokalmedia, eller man kunne gjort et valg ved å kategorisere kun de artiklene som handlet om genuint nasjonale (utenriks og forsvar) og lokale saker (lokalisering). Utfordringen har vært at en artikkel som tilsynelatende er en lokal politisk sak kan «strekkes» til å handle om rikspolitikk på et mer prinsipielt plan. Derfor har jeg vært konsekvent ved å kun kode det som faktisk er hovedtemaet i artiklene. Det er kun jeg som har kategorisert artiklene, valgt ut, og samtidig valgt bort de jeg mener er uten politisk relevans – med de feilkilder det kan innebære. I metodekapittelet har jeg etter beste evne forklart mine beslutninger rundt kategoriseringen. Ved å inkludere variabler som navn etter artikkelens overskrift, dato og skille mellom avisene er det også mulig for andre å finne tilbake til artikkelen og vurdere selv hvordan den er kodet.

5.2 Oppsummering og drøfting av Atekst søket.

Dette søket gav to viktige funn. For det første viser det at avisene har ulike prioriteringer over hva de dekker, og skrekkbilde av at regions- og lokalavisene kun dekker det moderpartiene spyr ut av

valgmateriale er ikke tilfelle i Fædrelandsvennen og Agderposten. Det er nemlig store avvikene når man sammenligner dekning pr. parti og avis. Senterpartiets førstekandidat i Kristiansand har for eksempel kun har ét treff i Fædrelandsvennen, mens førstekandidaten for samme parti i Arendal har 26 treff i Agderposten, også Venstres førstekandidat har 24 treff i Agderposten mot 6 i Fædrelandsvennen, og SVs førstekandidat har henholdsvis 19 mot 9 treff. Spredningen er dermed stor hva angår dekning og oppmerksomhet rundt de enkelte kandidatene, og det kan tyde på at det ikke er en standardisering i dekning for regionalaviser slik mange vil hevde. Dette kan være et eksempel på at «et levende lokaldemokrati fører uvergelig til lokale variasjoner» (Bjørklund og Saglie 2005:8). Disse store avvikene mellom avisenes dekning kan også ses i sammenheng med konvergerende eller divergerende dekningen av lokalvalget. Med en konvergerende dekning av lokalvalget vil de ulike lokale- og regionale avisene ha en stadig mer lik type dekning og fordeling av lokale nyheter. I praksis vil det si at man da risikerer å lese om den samme nasjonale nyheten uansett om man leser Fædrelandsvennen eller Bergens Tidende. En konvergerende tendens i dette navnsøket ville vært om begge avisene hadde tilnærmet likt antall treff per parti. Motsatt vil en divergerende dekning indikere større lokale variasjoner i hva avisene setter på trykk, og dermed også at det er lokale prioriteringer og saker som dominerer. Med et slikt utgangspunkt vil ulikheter være bedre enn likheter (Tor Midtbø 2000). Med en divergerende dekning forsterkes det lokale elementet i politikken ved at de lokale aktørene kommer klarere frem, slik tilfellet er i dette søket

Det andre viktige funnet i aktørsøket er at lokalpolitikkerne totalt sett har flere treff enn hva rikspolitikkerne har, med henholdsvis 255 mot 247. Det mest interessante med denne sammenligningen er imidlertid at forholdstallet endrer seg til at rikspolitikkerne dominerer dersom treffene på disse sammenlignes med både 1. og 2. kandidatene lokalt. Aktørsøket gir ved inkludering av 2. kandidatene en overvekt av rikspolitikere i avisene, dette er motstridende i forhold til aktørvariabelen i innholdsanalysen. Den åpenbare forklaringen på dette er at førstekandidatene har mange flere treff enn andrekandidatene, slik at gjennomsnittet av disse da gir et annet bilde. Det er tilfelle for Arbeiderpartiet, som totalt har 68 treff på førstekandidatene, men tallet faller til 42 når andrekandidatene regnes med i et gjennomsnitt. Forskjellene mellom treff på lokalpolitikere og rikspolitikere blir tydeligere ved kun å inkludere førstekandidatene, differansen på lokalpolitikere minus rikspolitikere blir altså større – i lokalpolitikernes favør.

Det som kommer frem av forskjeller både mellom avisene og fra parti til parti, er kanskje nettopp utslag av lokalpolitikk; lokale prioriteringer og saker, uavhengig av moderpartiets størrelse nasjonalt. FrP og Sv, og til dels også Ap, skiller seg ut ved å ha langt flere treff på de nasjonale politikerne sammenlignet med 1. og 2. kandidatene. Dette kan tyde på at disse partiene i stor grad

driver rikspolitik, også før et lokalvalg, siden de lokale aktørene ikke får plass i avisene. Både FrP og Sv ble opprettet som protestpartier, de befinner seg på hver sin fløy av den ideologiske høyre – venstre aksene og de har sterke personligheter i partiledelsen. KrF, Venstre og Høyre har flere treff på sine lokale politikere, og kan tyde på at partiene har lokale politiske aktører som kommer tydeligere frem med sine saker, og at de partiene har mer lokalt preg på politikken. De store avvikene i avisene og partiene imellom kan være divergerende tegn, altså et mangfold i type dekning og grad av dekning, som i dette tilfelle vil telle positivt ut for det levende lokaldemokratiet siden lokalpolitikken kommer frem nettopp i de store avvikene.

5.3 Oppsummering og drøfting av funn i innholdsanalysen.

De gjeldende antagelsene er at lokalvalg generelt er for dominert av rikspolitik og rikspolitiske aktører. Min studie viser tvert imot at det både er lokalpolitik og lokalpolitikere på den lokale politiske arena som dominerer innholdet i de regionale avisene jeg har studert. Drøftingen begynner med en oppsummering av de viktigste funnene, deretter en drøfting opp mot teorien og lignende undersøkelser.

Innholdsanalysens viktigste funn er at lokalpolitik dominerer spaltene i Fædrelandsvennen og Agderposten like før lokalvalget 2007, både når det gjelder sak, aktør og arena. Lokalpolitik som saksfelt er tema i neste 7 av 10 politiske artikler. I tillegg er nesten 8 av 10 analyserte artikler fra den lokale arena, samt at de lokale politiske aktørene finnes i 6 av 10 artikler. Politikk er generelt veldig lite attraktivt som hovedoppslag på førstesiden, men lokalpolitik får imidlertid noe mer plass der enn rikspolitik. I nyhetsartiklene er det størst sannsynlighet for å lese om rikspolitik og rikspolitikere i de minste artiklene, og lokalpolitik og lokale politikere i de største.

Kommentarstoffet, som inkluderer ledere, kronikker, kommentarer og spaltister, inneholder imidlertid mer rikspolitik enn lokalpolitik. Dersom jeg kun hadde analysert dette stoffet i avisene hadde resultatet blitt annerledes; en rikspolitisk dominans.

I avisenes kommentarstoff er det altså mer omtale av rikspolitik, politikere og den nasjonale arena enn det lokale. Som jeg nevnte i innledningen er riksdominans tema i Agderpostens lederartikkel på valgdagen, og sier blant annet at *«Valgkampen på riksplan har vært en uvirkelig affære. NRK og TV2 har laget en polarisert virkelighet hvor Jens Stoltenberg og Siv Jensen har vært motpolene i debatter hvor den kommunale virkelighet har vært nokså fraværende»* (Agderposten 10/9-07). Min analyse viser at selv om Agderposten er klar over problemet, er det ikke tilfelle at avisen selv har

det genuint lokale som innhold, hvert fall ikke i kommentarstoffet. Også i Fædrelandsvennen er disse typer av nyheter dominert av rikspolitikk. En mulig forklaring på hvorfor det er slik er vanskeligheten det tross alt byr på å omtale den kommunale politiske virkelighet uten å dra inn de større linjene, nemlig rikspolitikken. Det kan for eksempel være vanskelig å kommentere de lokale prioriteringene innen helsevesenet eller skolen uten å nevne de politiske - og økonomiske rammene som settes sentralt.

En sammenslåing av de sentrale variablene sak, aktør og arena viser at de genuint lokale sakene finnes i 60 % av artiklene, altså de som har verdien "lokal" på alle de tre variablene. Genuint nasjonale sakene finnes i 18 % av artiklene. Dersom man godtar kombinasjonsverdien som en mellomkategori mellom det lokale og det nasjonale er det også slik at hele tre av fire artikler omhandler lokalpolitikk og opp mot kombinasjonsverdien, mens de resterende 25 % da omhandler artikler fra kombinasjonsverdien til rikspolitikk. Et annet interessant funn er at det lokalpolitiske nyhetsstoffet får større prioritet i avisene jo nærmere valget man kommer. Den første uken, altså fra 10.august og én uke frem i tid er fordelingen lokalpolitikk og rikspolitikk likest, med henholdsvis 59 % og 41 %, mens den lokalpolitiske dekningen deretter øker kraftig i omfang. I uke tre er hele 80 % av de politisk relevante artiklene om lokalpolitikk! Den siste uken frem mot valget går dette forholdstallet noen få prosentpoeng ned, men lokalpolitikken dominerer likevel klart. En forklaring på at den rikspolitiske dekningen får et løft rett før valget kan være at partienes sentralorganisasjoner da setter inn et siste støt for å få frem sine saker og politikk, og at en del av dette da får spalteplass i regionsavisene her. Generelt viser imidlertid analysen at i løpet av disse fire ukene blir det stadig mer om lokalpolitikk, og mindre om rikspolitikk i avisene.

Før arbeidet med denne oppgaven startet hadde jeg en antagelse om at jeg ville finne en større andel rikspolitikk enn lokalpolitikk i avisene. Den antagelsen bygget jeg på at nyhetsverdien tilsynelatende er mindre for de lokale nyhetene, og som en politisk interessert person er det det inntrykket jeg sitter igjen med etter høstens valgkamp. En annen antagelse jeg hadde var at det av den lokale valgkampen som ble gitt plass i avisene i stor grad ville handle om rikspolitiske spørsmål, i stedet for lokale saker som valget egentlig handler om. Innholdsanalysen av Fædrelandsvennen og Agderposten har vist seg at disse antagelsene ikke stemmer. Etter å ha jobbet med denne problemstillingen sitter jeg igjen med et inntrykk av at riksdominansen i lokalvalg generelt kan være et resultat av inntrykket man får via riksdekkende medier, og dersom man faktisk studerer innholdet i mer lokale medier, både lokal tv og aviser, vil man få et lignende resultat som jeg har fått. Riksdominansen synes å være mer en allmenn antagelse, og ikke et empirisk belagt

faktum. Min undersøkelse, og lignede undersøkelser som jeg har vist til tidligere, har imidlertid funnet at det er lokalpolitikk som dominerer i de lokale og regionale avisene. Både som saksfelt, aktører og arena er den lokale dimensjonen fremtredende. Oppsummert er det altså lokalpolitikk, politikere og den lokale arena dominerer avisnyhetene og de største artiklene. Riskpolitikk, politikere og den nasjonale arena dominerer lederartikler og kommentarstoff, samt de minste artiklene. Og jo nærmere valgdagen man kommer, jo større andel lokalpolitikk skrives i avisene.

Teorien som finnes sier at riksdominansargumentet har to dimensjoner, for det første det lokaldemokratiske problem og for det andre den lave valgdeltagelsen. Førstnevnte innebærer at en riksdominert lokalvalgkamp fører til en fra-kobling mellom hva velgerne får av informasjon mot hva de lokale politikerne faktisk har ansvar for. Lokalpolitikken vil alltid inneholde konflikter og problemstillinger av nasjonal karakter, men problemet med riksdominans blir alvorlig dersom det gjør seg gjeldene innenfor genuint lokale saker. Dersom rikspolitikk og politikere dominerer er avsvarlinjene lokalt forvirrende, og lokalpolitikkerne kan bli valgt etter gale forutsetninger for hva de faktisk kan gjennomføre. Lokale politikere skal straffes eller belønnes ut fra områder og oppgaver de reelt har ansvar for (Skare 2000). Innholdsanalysen min har vist at det er det lokalpolitiske som dominerer i avisene. Den påståtte riksdominansen er nærmest ikke tilstede i det som blir kalt velgernes viktigste informasjonskanal.

Mine funn støttes også av Bengt Johanssons innholdsanalyser av aviser i Sverige. Der viste det seg at storbyavisene har 80 % rikspolitikk, men jo mindre avisen blir jo mer lokalpolitikk står det i den. Dersom de storbyavisene som har inngått i den svenske studien kunne sammenlignes med norske regionsaviser hadde det derimot blitt et motstridende resultat. Storbyavisene i den svenske studien er Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten og Svenska Dagbladet, som er Sveriges tre største aviser med daglig opplag mellom 170.000 – 360.000. De er dermed større enn både VG og Dagbladet i Norge. Opplagstallene alene tilsier at disse ikke kan sammenlignes med Fædrelandsvennen og Agderposten, som har opplag på henholdsvis 41.000 og 23.000. Avisene som blir definert som lokale i den svenske studien er for eksempel Borås Tidning med 50.000 i daglig opplag og Gefle Dagblad med 29.000 i opplag (opplagstall fra wikipedia.no). Den svenske avisstrukturen skiller mellom riksdekkende - og lokale aviser, mens man i Norge er vant til å skille mellom de små lokalavisene, de større regionsavisene og de riksdekkende avisene. Borås Tidning og Gefle Dagblad blir kalt lokalaviser, men dersom norske aviser har et slikt opplagstall ville de kalles regionsaviser (<http://mediavejviseren.dk/aviser/svenske-aviser-sverige.htm>). Dersom man går ut fra at de svenske lokalavisene og de to norske regionsavisene i min oppgave kan sammenlignes, styrker det funnene

fra min undersøkelse som jo sier at lokalpolitikken dominerer. Johanssons studie viser som sagt også at jo mindre avisen blir jo mer lokalpolitisk innhold har den (Johansson 2006).

I riksdominansargumentet hevdes det for det andre at den lave valgdeltakelsen må bekjempes ved å gjøre lokalvalgkampen mer lokal, i betydningen at lokal kandidater og den lokale politikken må prege valgkampen. Her viser forskning at en genuin lokal valgkamp tvert imot gir en lavere valgdeltagelse. Resultatet fra forsøket med egen valgdag i Nittedal kan tyde på at det er et bytteforhold mellom det å holde valgkampen lokal og det å ha en høy deltagelse. Rikspolitikk i media øker interessen for lokalvalget – dermed er det tilsynelatende positive resultatet i min studie muligens et nedslående resultat når det gjelder den lave valgdeltakelsen. Det er positivt i den forstand at velgerne får informasjon om de lokale kandidatene og den lokale politikken her i regionen, men det ser ut til å ha en negativ effekt på valgdeltakelsen. Paradokset er da åpenbart; riksdominansen hevdes å ha en negativ effekt på lokalvalget, og løsningen er å gjøre valget så lokalt som mulig. Fravær av rikspolitikk og nasjonale aktører resulterer imidlertid i lavere valgdeltagelse og mindre engasjement fra velgerne! Jo mer rikspolitikk i lokalvalgkampen, jo større deltagelse ved valget. Jo mer lokalpolitikk, jo mindre deltagelse ved valget. Riksdominansargumentet har da tilsynelatende en motridende løsning på problemet, siden det hevdes at riksdominansen fører til lav deltagelse og et lokaldemokratisk problem ved at de lokale kandidatene og politikken overskygges av det nasjonale, og velgerne da tar beslutninger på feil grunnlag. Som studier har vist (Skålnes 2004) kommer den lave valgdeltakelsen som en følge av en lokalpreget valgkamp, og ikke som en følge av at rikspolitikken har fått dominere. Nå er det heller ikke nødvendigvis slik at en høy valgdeltagelse er et tegn på et levende lokaldemokrati. Som jeg har vært inne på tidligere kan valgdeltakelsen økes som en følge av en politisk personstrid, slik at økt valgdeltagelsen ikke nødvendigvis er positivt for lokaldemokratiet. I tillegg vises det til at borgerne finner nye veier å påvirke politikken på, via mer direkte politiske aktiviteter som aksjoner, demonstrasjoner, organisasjonsvirksomhet og direkte kontakt med de lokale folkevalgte. Poenget her er at en høy eller lav deltagelse ikke nødvendigvis er avgjørende for hvordan demokratiet fungerer på lokalnivå (Bjørklund og Saglie 2000). Når jeg har tatt med noe av diskusjonen om felles valgdag i denne oppgaven er det for å vise til noen av argumentene som brukes i forhold til riksdominans i den forbindelse. Et viktig argument mot en felles valgdag at lokalpolitikken da kommer i skyggen av rikspolitikken. Johanssons innholdsanalyse av aviser i Sverige finner at lokale aviser likevel skriver om lokalpolitikk, selv om man i Sverige har hatt felles valgdag i en årrekke. De riksdekkende avisene i Sverige har i stor grad rikspolitisk innhold, men det er nok også tilfelle her i landet – både før lokale- og nasjonale valg. Utredningen om muligheten for en felles valgdag i Norge (NOU

2001:3) tror det å legge valgene til samme dag nok kan øke deltagelsen for lokalvalget på kort sikt. Dersom man ser til Sverige så er muligheten stor for at også norske lokal- og regionalaviser likevel vil dekke lokalpolitikk, selv om valgdagen blir felles.

Oppsummert vil drøftingen her tilsi at genuint lokale valg, som i Nittedal, fører til en lav deltagelse. Deltagelsen ved svenske lokalvalg er høyere enn i Norge, noe som i viss grad tilskrives den felles valgdagen i nabolandet. Argumentet mot en slik ordning i Norge er at man er redd for ytterligere riksdominans, men studier fra Sverige (Johansson 2006) viser at lokalaviser likevel skriver om lokalpolitikk, selv om det er en felles valgdag. Min undersøkelse viser at regionsavisene Fædrelandsvennen og Agderposten i stor grad skriver om lokalpolitikk nå, og dermed er det nærliggende å tro at det ikke vil endres i særlig grad selv om valgene skulle bli lagt til samme dag. Kanskje en felles valgdag både kan øke interessen, og dermed deltagelsen ved kommune- og fylkestingsvalg, og likevel kan lokal- og regionalavisene gi velgerne den relevante lokalpolitiske informasjonen de trenger.

5.4 Videre og nye spørsmål.

En tidsdimensjon eller dagsordendimensjon ved en slik type innholdsanalyse vil være veldig interessant. Slik jeg har operasjonalisert oppfølgingsvariabelen (v12) har jeg i stedet målt *hva* slags medier som setter dagsorden, og ikke *hvem*. Det mest interessante hadde nok vært om jeg hadde målt hvem som kom med utspill som artikler kan bygge på.

På grunn av det begrensede tidsrommet arbeidet med masteroppgaven skal fullføres har oppgaven måttet konsentrere seg om en relativt kort tidsperiode og kun to regionsaviser. Det ville vært interessant å inkludere regionsaviser fra andre deler av landet, og på den måten fått et bedre grunnlag for å si noe mer generelt om dekningen av lokalvalget 2007. En innholdsanalyse som også inkluderte dekningen av tidligere lokalvalg ville vært interessant for å måle eventuelle endringer over tid når det gjelder fokus på lokalt versus riks. En slik undersøkelse kunne for eksempel sett på forskjeller fra lokalvalget 2003 mot den undersøkelsen jeg har gjort mot lokalvalget 2007.

Norge har et klart skille mellom lokalaviser, regionalaviser og riksdekkende aviser, og ikke minst finnes det mange lokalaviser. Landslaget for Lokalaviser har 100 medlemsbedrifter som tilsammen representerer rundt 1 million lesere (www.lal.no). En sammenligning av den politiske dekningen mellom disse ulike typene av aviser ville vært interessant for å se forskjeller og likheter i den

politiske dekningen. Resultatet av en slik undersøkelse ville også hatt et klart sammenligningsgrunnlag i Johanssons svenske undersøkelse.

Kilder.

Bøker:

Agderpostens lederartikkel, 10.09.2007.

Bjørklund, Tor og Jo Saglie (red.) (2005) **"Lokalvalg og lokalt folkestyre"** Gyldendal Akademisk.

Bjørklund, Tor og Jo Saglie (2000) **"Lokalvalget i 1999: rekordhøy og rekordlav deltagelse"** Oslo, Institutt for samfunnsforskning.

Bjørklund, Tor (1999) **"Et lokalvalg i perspektiv"** Tano Aschehoug

Bruhn Jensen, Klaus (red.) (2002) **"A handbook of media and communication research"** Routledge

Holme, Idar Magne og Bernt Krohn Solvang (1996) **"Metodevalg og metodebruk"** Tano Aschehoug.

Johansson, Bengt (2006) **«I skuggan av riksdagsvalet – lokala mediavalrörelser och andra rangens val»**. Paper presentert ved den 18.ende nordiske konferansen i medie- og kommunikasjonsvitenskap i helsingfors 16.-19- august 2007.

Johansson, Bengt (1998) **"Teknisk rapport fra Medievalsundersökningen 1998"**.

Kleven, Terje (1997) **«Forholdet kommune – stat i et legitimitetsperspektiv»** i Harald Baldersheim m.fl. «Kommunalt selvstyre i velferdsstaten», Tano – Aschehoug.

Midtbø, Tor (2000) **«Valgdeltakelsen ved kommunevalg: Bedre enn sitt rykte»** i NOU 2006:7 «Det lokale folkestyret i endring».

NOU 2000:22 "Om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune"

NOU 2001:3 «Velgere, valgordning, valgte»

NOU 2005:6 «Samspill og tillitt»

NOU 2006:7 «Det lokale folkestyret i endring?»

Pettersen, Per Arnt og Lawrence E. Rose (1997) **«Den norske kommunen: Hva politikerne ønsket, og hva ønsker folket?»** i Harald Baldersheim m.fl. «Kommunalt selvstyre i velferdsstaten», Tano – Aschehoug.

Pryser, Tore (1999) **Norsk historie 1914-1860** Det Norske Samlaget.

Ringdal, Kristen (2000) **"Enhet og mangfold"** Fagbokforlaget.

Rommertvedt, Hilmar (2000) **"Kommune- og fylkestingsvalg - lokalvalg eller riksgallup?"** i Audun Offerdal og Jacob Aars «Lokaldekomratiet. Status og utfordringer.» Kommuneforlaget.

Rommertvedt, Hilmar og Jens Petter Gitlesen (1994) ”**Lokalvalg i møtet mellom riks- og lokalpolitikk**” Kommuneforlaget.

Rønning, Rolf (2001) ”**Vårt politiske Norge. En innføring i stats- og kommunalkunnskap**” Fagbokforlaget

SOU 2001:65 «Skilda valgdagar och vårval?»

Skare, Audun (2000) «**Jo mer lokalpolitikk, dess mindre partipolitikk – om partienes rolle i lokalpolitikken**» i Audun Offerdal og Jacob Aars (red) «Lokaldemokratiet. Status og utfordringer» Kommuneforlaget.

Skålnes, Sigrid (2004) ” **Notat 2004:103 Kommunevalg I Nittedal: lokal valgkamp og lav valgdeltagelse**” Oslo, Norsk institutt for by- og regionsforskning.

Østbye, Helge, Knut Helland, Terje Hillesund og Karl Knapskog (1997) ”**Metodebok for mediefag**” Fagbokforlaget.

Østerud, Øyvind, Kjell Goldmann, Mogens N. Pedersen (red.)(2001) ”**Statsvitenskapelig leksikon**” Universitetsforlaget.

Internett:

http://www.fvn.no/template/ver1-0/pdf/fedrelandsvennen_regnskap_2006.pdf 1. november 2007

<http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/20002000/022/PDFA/NOU200020000022000DDDPDFA.pdf>. 28. oktober 2007

<http://www.mediebedriftene.no/index.asp?id=78404>, 28.april 2008.

<http://www.ssb.no/kommvalg/tab-2008-01-04-13.html> 4.mai 2008

<http://no.wikipedia.org/wiki/Regionavis> 4.mai 2008

<http://no.wikipedia.org/wiki/Lokalavis> 4. mai 2008

<http://www.lla.no/tekstsider.cfm?id=30695&aid=30698> 22.mai 2008

22.mai 2008

Vedlegg 1.

KODEBOK.

V1 «Navn»

Hver enhet har fått et navn ut fra artikklenes overskrift.

V2 "ID nummer"

1 → 655

V3 "Avis "

1 Fædrelandsvennen

2 Agderposten

V4 "Måned"

8 = august

9 = september

V5 "Dato"

1-31

V6 "Hvor starter artikkelen".

1 = Hovedoppslag 1.side

2 = Annen henvisning 1.side

3 = Nyhetsside inne i avisen.

4 = Kommentarside i avisen.

5 = Kulturside i avisen.

6 = Leder.

V7 "Type stoff":

1 = Nyhetsstoff = nyhetsartikler, intervjuer, featurereportasjer.

2 = Kommentarstoff = leder, kronikk, leserinnlegg, kommentarer, spaltister.

V8 "Rubrikkstørrelse"

1= Enspalter.

2 = Tospalter.

3= Trespalter.

4 = Firespalter.

5 =Fempalter eller mer

V9 "Hovedsaksfelt".

1= Lokalpolitikk. (kommune og fylke).

2= Rikspolitikk.

3= Kombinasjon/ lik fordeling av lokalpolitikk og rikspolitikk.

V10 "Aktor".

1 = Lokal partipolitisk aktør.

2 = Nasjonal partipolitisk aktør.

3 = Kombinasjon/ lik fordeling av dekningen av lokal- og rikspolitiker.

4 = Ansatte i lokaladministrasjonen.

5= Regjeringsmedlem/ stortings-, departements eller direktoratsrepresentant.

6= Andre.

V11 "Arena".

1 = Lokal arena.

2 = Rikspolitisk arena.

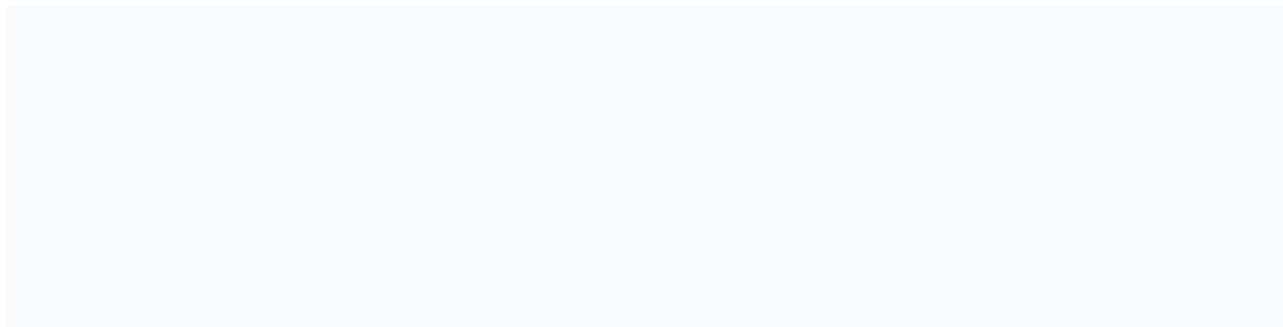
3 = Annet.

V12 ”Oppfølging”

1 = Ikke oppfølging.

2 = Oppfølging fra avisartikkel.

3 = Oppfølging fra TV sending.

Vedlegg 2.

Fullstendig liste til tabell 2.1. "Antall treff ved søk på lokalpolitikere i Kristiansand i Fædrelandsvennen, og lokalpolitikere i Arendal i Agderposten.

PARTI: 1. OG 2. KANDIDAT Kristiansand	Treff i Fædrelandsvennen	PARTI: 1. OG 2. KANDIDAT Arendal	Treff i Agderposten
Venstre:		Venstre:	
Dag Vige	4	Jan Kløvstad	24
Astrid Bekkenes	2	Anne Tørå Solsvik	0
Sv:		Sv:	
Harald Hageland	9	Rune Sævre	19
Mona Elen Drange	0	Hayette Mahmoud	0
Sp:		Sp:	
Julie Nilsen	1	Kristen Bjormyr	26
Signhild Stave Samuelsen	0	Milly O. Grundesen	0
KrF:		KrF:	
Jørgen H. Kristiansen	19	Tormod Vågsnes	25
Grete Kvelland	1	Tone Helene Strat	4
Ap:		Ap:	
Mette Gundersen	30	Torill Rolstad Larsen	38
Trond Blattmann	2	Nils Johannes Nilsen	15
FrP:		FrP:	
Tor Utsogn	6	Arne Austenå	20
Stian Storbukås	2	Ingebjørg Amanda Godskesen	0

Høyre:		Høyre:	
Per Sigurd Sørensen	21	Einar Halvorsen	29
Hans Otto Lund	21	Irene H. Aune	0
Pensjonistpartiet:		Pensjonistpartiet:	
Odd A. Salvesen	8	Trygve A. Møgster	1
Demokratene:		Demokratene:	
Vidar Kleppe	31	Stilte ikke liste ved valget 2007.	0
Olaf Messel	6		
De grønne:		De Grønne:	
Hans Petter Horve	5	Stilte ikke liste ved valget 2007.	0
Mira S. Thorsen	0		
Rødt:		Rødt:	
Halvor Fjermeros	10	Stilte ikke liste ved valget 2007.	0
Ellen Rudnes	3		
Total treff på lokalpolitikere i Fædrelandsvennen	n= 181	Totalt antall treff på lokalpolitikere i Agderposten	n= 201

Vedlegg 3.

Fullstendig liste til tabell 2.2. "Søk på lokale kandidater og profilerte rikspolitikere, totalt antall treff i Fædrelandsvennen og Agderposten."

Navnliste for søk i Agderposten og Fædrelandsvennen via A-tekst for perioden 10.august til 10. september 2007 ved sammenligning antall treff lokalt og nasjonalt.

Venstre sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Lars Sponheim - 3 og (6)

Trine Skei Grande – 1 og (0)

Venstre Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Dag Vige – 4

Astrid Bekkenes - 2

Venstre Arendal, treff i Agderposten:

Jan Kløvstad – 24

Anne Tørå Solsvik - 0

Sv sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Kristin Halvorsen – 16 og (12).

Øystein Djupedal – 15 og (5).

Sv Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Harald Hageland - 9

Mona Elen Drange - 0

Sv Arendal, treff i Agderposten:

Rune Sævre - 19

Hayette Mahmoud - 0

Sp sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Åslaug Haga – 3 og (12)

Liv Signe Navasete – 1 og (0)

Sp Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Julie Nilsen - 1

Signhild Stave Samuelsen - 0

Sp Arendal, treff i Agderposten:

Kristen Bjormyr - 26

Milly O. Grundesen - 0

KrF sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Dagfinn Høybråten - 8 og (6)

Dagrun Eriksen – 2 og (2)

KrF Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Jørgen H. Kristiansen - 19

Grete Kvelland - 1

KrF Arendal, treff i Agderposten:

Tormod Vågsnes - 25

Tone Helene Strat - 4

AP sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Jens Stoltenberg – 24 og (19)

Trond Giske – 4 og (12)

AP Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Mette Gundersen - 30

Trond Blattmann - 2

AP Arendal, treff i Agderposten:

Torill Rolstad Larsen - 38

Nils Johannes Nilsen - 15

FrP sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Siv Jensen – 20 og (21)

Carl I. Hagen – 10 og (9)

Frp Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Tor Utsogn – 6

Stian Storbukås - 2

FrP Arendal, treff i Agderposten:

Arne Austenå - 20

Ingebjørg Amanda Godskesen - 0

Høyre sentralt i Fædrelandsvennen og (antall treff i Agderposten i parantes):

Erna Solberg – 14 og (17)

Per Kristian Foss - 4 og (1)

Høyre Kristiansand, treff i Fædrelandsvennen:

Per Sigurd Sørensen - 21

Hans Otto Lund - 21

Høyre Arendal, treff i Agderposten:

Einar Halvorsen - 29

Irene H. Aune – 0

Vedlegg 4

Univariat fordeling på variablene.

Variabel 1 er navn på artikkelen satt ut fra artikkelens overskrift.

Variabel 2 er ID nummer som går fra 1 - 655

Variabel 3 angir hvilken avis artikkelen er hentet fra. N = 655.

Fædrelandsvennen	48 %
Agderposten	52 %
Totalt	100 % (655)

Variabel 4 er måned for avisutgivelsen. N = 655

August	63 %
September	37 %
Totalt	100 % (655)

Variabel 5 er dato, og fordeler seg fra 10. august til 10 september, med unntak av søndagene.

Varabel 6 måler hvor i avisen artikkelen starter. N = 655

Førstesiden	4 %
Henvisning på førstesiden	6 %
Nyhetsartikkel inne i avisen	71 %
Kommentar	6 %
Kultursidene	3 %
Leder	10 %

Total	100 % (655)
-------	-------------

Variabel 7 måler hva slags type nyhetsstoff artikkelen er. N = 655

Nyhetsstoff	84 %
Kommentarstoff	16 %
Totalt	100 % (655)

Variabel 8 måler rubrikkstørrelse. N = 655

Enspalter	30 %
Tospalter	22 %
Trespalter	17 %
Firespalter	15 %
Femspalter eller større	16 %
Totalt	100 % (655)

Variabel 9 måler om det er rikspolitikk eller lokalpolitikk som er tema i artikkelen, variabel 10 måler hvem som er aktør og variabel 11 måler arena. Den univariate fordelingen på disse er presentert i oppgaven.

Variabel 12 måler om artikkelen er oppfølging fra andre medier. N = 655

Ikke- oppfølging	89 %
Oppfølging fra avis	8 %
Oppfølging fra tv/radio	3 %
Totalt	100 % (655)